

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

FILMOVÁ A TELEVIZNÍ FAKULTA

Filmové, televizní a fotografické umění a nová média

Animovaná tvorba

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

INTUICE V TVŮRČÍM PROCESU

animovaného filmu

Jana Kristýna Nováčková

Vedoucí práce : Mgr. Eliška Děcká

Oponent práce: Doc. PhDr. Jiří Šípek CSc., Ph.D.

Datum obhajoby: 16. 9. 2013

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2013

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

FILM AND TV SCHOOL

Film, television and photograph art and new media

Animation

BACHELOR'S THESIS

INTUITION IN CREATIVE PROCESS

of animation movie

Jana Kristýna Nováčková

Supervisor : Mgr. Eliška Děcká

Opponent of the work: Doc. PhDr. Jiří Šípek CSc., Ph.D.

Date of the exam: 16. 9. 2013

Academic degree: BcA.

Praha, 2013

Mé poděkování patří těm, kteří pozitivně podpořili tuto práci: Viktoru Valáškoví, Jiřině Nováčkové. Vedoucí práce Elišce Děcké a oponentu Jiřímu Šípkovi.

Také děkuji za cenné výpovědi v poskytnutých rozhovorech: Michaele Hoffové, Soni Jelínkové, Aurelu Klimtovi, Pavlu Koutskému a Michaele Pavlátové.

Abstrakt:

Práce se zabývá intuitivním tvůrčím procesem ve smyslu co nejvíce možného rozkrytí mentálních procesů při rozhodování, které doprovází tvůrce na poli uměleckém, zejména v oblasti animovaného filmu. Namísto samotné intuice je hlavní důraz kladen na intuitivnost, doprovázející tvůrčí proces. Intuice je také bezesporu důležitá, ta ale stojí na úplném začátku tohoto procesu a vytyčuje jeho cíl. Aby mohl být vyvinut pohyb k tomuto cíli, je zapotřebí právě intuitivnosti. Jejím specifikem je subjektivní pocit jedince, který mu nevysvětluje proč, ale nabízí mu jak a jakým směrem postupovat. Nejedná se tedy o logický, snadno vysvětlitelný pochod myšlenek, je tomu přesně naopak. Pro velkou míru subjektivity tohoto tématu práci stavím na rozhovorech s tvůrci animovaného filmu o jejich vlastním intuitivním procesu. Velký zájem je kladen na jejich autenticitu a otevřenost. To se stává stěžejním předmětem zájmu tohoto textu.

Klíčová slova: intuice, intuitivnost, tvůrce, tvůrčí proces

Abstract:

The work deals with an intuitive creative process in terms of revealing mental processes during deciding, which accompanies creators of art, especially the ones creating animated movies. Rather than intuition itself, the main emphasis is put on intuitiveness which accompanies a creative process. There is no doubt intuition is also very important but it stands at the very beginning of the process and it sets its target. Intuitiveness is needed in order to move towards this target. Its characteristic is a subjective feeling, that doesn't tell you why but rather suggests how and what direction you should go. It's not about logical, easily explainable stream of thought, it's exactly about the opposite. Because of the high level of subjectivity of this topic, I based this work on interviews with creators of animated movies. I was asking them about their own intuitive processes. Great interest is put on their authenticity and openness. It becomes a key subject matter of this text.

Key words: intuition, intuitiveness, creator, creative process

OBSAH

Úvod	6
1 Tvůrčí proces a intuice	7
2 Specifika tvůrčího procesu v animovaném filmu	7
2. 1. Individualita tvůrce.....	8
2. 2. Absolutní kontrola nad filmem	9
2. 3. Volba projektu s ohledem na jeho časové podmínky	10
2. 4. Nejnáročnější fáze filmu	10
2. 5. Intuice	11
2. 6. Intuitivní film	12
3 Definice intuice	13
3. 1. Intuici ovlivňující faktory	14
3. 2. Intuice v rovině citění	15
4 Rozhovory	
4. 1. Metoda rozhovorů	16
4. 2. Postupy Orální historie	17
4. 3. Popsat nedefinovatelné	18
4. 2. Pavel Koutský	19
4. 3. Michaela Hoffová	22
4. 4. Michaela Pavlátová	25
4. 5. Soňa Jelínková	29
4. 6. Klimt.....	33
Závěr	37
Seznam použité literatury	39
Seznam obrazové přílohy	40

Úvod

V lidské existenci má intuice nepochybný význam od jejího počátku. Stejně jako instinkt, který od dob pravěku sehrával elementární roli. Formou instinktivních pokladů, které máme dnes k dispozici, jsou to příklady uložené životní síly v panenkách či soškách již z dob mladého paleolitu. Stejně tak lze brát tyto projevy za tvůrčí a z hlediska intuitivního procesu opodstatněné, ať se jedná o zmíněné drobné sošky nebo abstraktní jeskynní malby. Když byl vyslán impuls intuitivně, bez přílišného přemýšlení, vznikla nová forma, vycházející z reality a přesto obohacena o živoucí přidanou hodnotu.

Oblast umělecké činnosti se za desetiletí zásadně proměnila především v upřednostňování umělcovy „image“. Jedním z trendů tvůrce 21. století je podstatný verbální projev sloužící jako vysvětlení, obhajoba vlastní práce při její prezentaci. Samotný projev bohužel mnohdy zůstává jako hlavní výraz uměleckého počínu za pochopením práce části neintelektuální veřejnosti vůbec. Nejen tím je tlumena intuice, to živé, což samozřejmě ovlivňuje i samotné recipienty. Současnou dobu charakterizuje touha po rychle nabytých ziscích, výsledcích, oceněních, po slávě. Jen ztěžuje je možné pracovat absolutně intuitivně bez sebekontroly jako v pravěku, pokud se pohybujeme v uměle vytvořených systémech - umění, vědy a filozofie, které staví na intelektuálních zásadách se svými vlastními pravidly, vyžadujícími především použití logiky. V tomto duchu, zohledníme - li, že tato práce vzniká na akademickém poli, práce neřeší prezentování tvůrce a jeho výsledky. Zabývá se tolik opomíjeným procesem, který je nepopulární možná pro jeho náročnost, i v otázce času, která je ale u animovaného filmu právě stěžejní. Pro rozhovory byli vybráni tvůrci animovaného filmu, kteří, i z řad studentů, byli minimálně jednou oceněni mimo jejich akademické prostředí, na festivalech animovaného filmu. Bude zajímavé srovnání všech autorů, obzvláště pokud u nich intuice hraje roli a jak výraznou.

Jak nás může podpořit používání intuitivní inteligence?

1 Tvůrčí proces a intuice

Výběrem tématu tvůrčího procesu zaměřeného na intuici, intuitivnost, vycházím z vlastní fascinace nad právě zmíněným procesem a zjišťováním, jak se s náročným průběhem práce lidé vypořádávají. Fakt, jak málo prodiskutovaná součást podvědomí, tedy intuice, v této oblasti je, a to že je bezesporu důležitá, mne vedlo k prozkoumání "intuitivního tvůrčího procesu". Intuici považuji za pohon, drive, který pokud není upozaděn a je respektován, umožňuje dosahovat, včetně samozřejmě dalších vědomých postupů, realizaci našeho úkolu. Vede k většímu sebezotožení člověka v tom smyslu, že čerpá především z jeho vlastní svébytnosti, tvůrčí podstaty. Domnívám se, že je těžké si intuici udržet za každé situace, obzvlášť v prostředí, které její vlivy nerespektuje.

Tvůrčí proces sestává z množství duševních pochodů jedince, již pojmenovaných a snad také díky tomu, čím dál častěji používaných. Spuštění tvůrčí činnosti, umělecké a vědecké, umožňuje invence, neboli tvořivost, kreativita. Rysem tvořivé osobnosti je estetická, emocionální a sociální senzitivita. Schopnost inspirace, tvorba asociací a intuitivnost. Blogerka Lucia Šlechtová ve svém článku o Intuici ve vědě a filozofii popisuje intuici a intuitivnost jako subjektivní vlastnosti s tím faktem, že intuitivnost se „vztahuje na evidentní platnost nějakého tvrzení či domněnky“. Je to důvěra, se kterou používáme termíny a pronášíme soudy o nám zřejmých skutečnostech. "Intuitivně postupujeme určitým směrem, nevíme proč, ale jsme si přitom vědomi kroků, které při tomto procesu činíme."¹ Tedy například: „intuitivně jsem volil tuto cestu“. Nemusíme souhlasit s touhou definicí Lucie Šlechtové. Jak jsem navíc zjistila, pojem intuitivnost není ve slovníku psychologie. Každopádně mne její tvrzení dovedlo k tomu logicky si vyvodit, že intuitivnost je od slova intuice, tudíž je to vlastnost člověka, který má schopnost intuice. Tak jako je někdo poctivý, jeho vlastností je tedy poctivost.

2 Specifika tvůrčího procesu v animovaném filmu

U animovaného filmu je průběh práce velmi specifický a podstatný. Již na naší katedře animované tvorby jsem vnímala jak je proces opomíjen a zájem je zaměřen především na výsledek. To bylo zmíněno už v úvodu, kdy společnost klade důraz v první řadě na produkt. Na výsledku záleží, ale v animované tvorbě je podstatný také proces vzniku, pro jeho mnohdy komplikovaný zrod (v otázce času, hledání jak docílit působivého vizuálu technicky atd.). Už jen na základě myšlenky, že i cesta je cíl, tato práce poskytne náhled do tvůrčího procesu autorů animovaného filmu. Zajímavé je, všimnout si jednotlivých fází² v jejich pracovních postupech. Od prvotní touhy něco vytvořit - fáze hledání a příprav, přes fázi inkubace nápadu a jeho řešení až po realizaci práce.

¹ Lucia Šlechtová - *Intuice ve vědě a filozofii*, blog. respekt.cz, 28. 10. 2009

² Fáze, kterými tvůrce různých oborů všeobecně prochází lze shrnout do čtyř základních bodů. Hlavním impulsem je nápad: "Kreativitu většinou nezakoušíme kontinuálně, ale střídají se fáze neplodnosti a stání s fázemi inspirace a plodné tvorby. 1. Fáze hledání a příprav 2. Fáze inkubace 3. Fáze řešení 4. Fáze realizace." Lutz Müller, Anete Müller (ed.), *Slovník analytické psychologie*, 1. vydání, Praha: Portál, 2006, str. 174)

Na základě rozhovorů jsem vybrala reakce narátorů na ty části tvůrčího procesu v animovaném filmu, které jsou pro animovaný film specifické. Nebo ty, které jsou platné i pro hraný film. Věnovala jsem pozornost odpovědím, ve kterých se animátoři, nezávisle na sobě, shodli na podobném názoru na mou otázku. Poslední odstavec se věnuje reakcím na intuici, jakou roli hraje v tvorbě. Na to navazuje speciální téma o intuitivním animovaném filmu.

2.1. Individualita tvůrce

Pokud se pohybujeme na poli animovaného filmu, je podstatný právě onen tvůrčí proces v časových podmínkách. Specifikum tvůrčího procesu na animovaném filmu vyplývá z poměru času a náročnosti projektu na jednu osobu, samozřejmě pokud se jedná o autorský počin, nikoliv studiovou výrobu filmů³. Dost často se totiž jedná o autorské projekty, kdy si je autor sám sobě scénáristou, animátorem, režisérem, někdy i střihačem a zvukařem – hudebníkem (viz rozhovor s Michaelou Hoffovou). Je úžasné, že i "velký" animovaný film může vzniknout v prostoru tak malém, jako je například místnost o jednom stole a židli. Prací jen jednoho člověka! Na časovou náročnost a potřebnou míru koncentrace navazuje asociativní způsob fungování jedince, to vychází z podstaty věci. Což s sebou samozřejmě přináší světlé a stinné stránky tohoto oboru.

Většina dotazových animátorů hodnotí zdlouhavý proces na filmu kladně. Vnímají ho jako prostor pro realizaci vlastních myšlenek, kdy nemusí spolupracovat a dělat tak kompromisy na úkor vlastní vize filmu. Individuální přístup k práci a izolaci od okolního světa popisuje v rozhovoru Pavel Koutský:

"Tak to mě naopak těší. To mě těší, protože člověk si zaleze do svého světa, jste tam pánem svého času, pokud to není tým. Mně to vůbec nevadí. Samozřejmě rád jdu do společnosti, rád jdu do hospody, ale zalézt si a být si jenom s tužkou a papírem, to je naprosto úžasné, v tom nemám vůbec problém."

Individualita a její postoje k animaci se různí. Styl svého způsobu života během tvorby na filmu vyjádřila na svém facebookové statusu SangEunWon⁴:

"Uvědomila jsem si, že jsem nepotkala a nemluvila s nikým v reálném životě po celé dva týdny. Poslední konverzaci jsem vedla s mojí matkou po telefonu před těmi dvěma týdny. Mimochodem, měla bych jít zase animovat."

³ "Už víme, že spánek je výsadou smrtelníků a animace výsadou bláznů" řekl režisér Ari Folman, ke svému novému filmu *Futurologický kongres*, uvedeného v letošním roce 2013. Jedná se o sci-fi příběh podle povídky Stanislava Lema z roku 1971, samotný snímek povedeně snoubí hrané pasáže s těmi animovanými. "Animací vzdal holt dílu bratrů Fleischerových z 30. let minulého století. Malovala se ručně v osmi zemích, pětadesát minut se rodilo dva a půl roku." Mirka Spáčilová (MF Dnes, Víkend 3. – 4. srpen 2013, str. 31)

⁴ 6. srpen, Facebook status – SangEunWon, studentka Katedry animované tvorby 1. ročníku magisterského studia, FAMU.

1/ Futurologický kongres, režie Ari Folman, 2013

2. 2. Absolutní kontrola nad filmem

Čtyři z pěti narátorů se vlastně vyjádřili tak, že nejraději pracují sami, kdy nemusí plýtvat vlastní energií pro ostatní lidi v týmu. Nebo dělat kompromisy. Zachovávají si tak nejlépe ideu a mají pod kontrolou to, co přesně oni sami udělat chtějí.⁵

Koutský se vyjádřil k práci s lidmi v týmu, jako o dost často náročném a vyčerpávajícím procesu:

“Když se dělá v tom týmu, tak je to poněkud zničující, pořád se s někým dohadovat ... Takže když to pak musím prosadit i proti vůli těch jiných, tak už se těším až budu dělat něco sám, jenom já, tak už se na to těším. Tyhle dohady s lidmi jsou někdy obtížné.”

Vyjímku tvoří Aurel Klimt, který má pod sebou štáb o pěti lidech. Do nejčastějšího kontaktu přichází s animátorem.

Většina dotazovaných individuální práci oceňuje a vyhledává. Vnímají ji jako klad a součást jejich práce, která jim vyhovuje pro co nejhladší průběh uskutečnění jejich záměru. Možnost vlastní kontroly nad svým filmem.

⁵ Významná animátorka Caroline Leaf v rozhovoru jen třikrát nezávisle na sobě zmiňuje jak jí na animaci vyhovuje mít právě absolutní kontrolu při práci. Jak v “Interview”, tak i ve filmu “Two sisters” si ztěžuje na to, že pracuje zavřená v tmavé místnosti. Měla ambice tuto místnost opustit a zkusila si práci scénáristy, filmaře hraného filmu, přes všechno to a nebo právě pro to se vrátila zpět k animaci. “Co mám na animaci ráda je možnost absolutní kontroly nad tím co dělám. Ráda používám ruce, mám práci ráda pod kontrolou a ony jsou moje nejlepší nástroje”. Kniha: *Paul Wells, Animation – Genre and Authorship*. London – New York: Wallflower Press 2002, str. 101 – 111

2. 3. Volba projektu s ohledem na jeho časové podmínky

Důraz na výběr projektu, který bude stát za to, aby mu věnovali dlouhý čas, ohodnotili v rozhovoru jako nejtěžší fázi procesu na filmu dva zkušení animátoři: Michaela Pavlátová a Pavel Koutský.

Pavlátová o nejnáročnější fázi z celého procesu na filmu:

“Pro mě je nejobtížnější se rozhodnout co chci dělat. Myslím, že je to něco, co přichází s věkem. I když je to vždycky těžké. Ten čas člověk přece jenom váží jinak. Dřív jsem měla nějaký nápad, tak jsem ho hned dělala a ten nápad rozvíjela. A je to i tak, že když pořád jezdíte do nějakých porot, učíte a posuzujete ty filmy, tak už si trochu dokážete představit jak to dopadne. Takže dostanu nápad, ale pak si to jako porota ten hotový film zkritizuju. A taky už u mnoha věcí vidím ten čas, vidím, že jsou to dva roky. Pokaždé jsou to plus mínus dva roky, které tomu věnujete a nechcete je věnovat něčemu špatně, ale možná, že se mají někdy věnovat dva roky něčemu špatně, protože já pak díky tomu věnuji dva roky tomu, že se rozhoduju co budu dělat, abych něco neudělala špatně.”

Pavel Koutský:

“Když už dělám, tak se rozhoduju, myslím, docela rychle, ale nejdůležitější, nejhorší, nejtěžší nebo nejnáročnější je opravdu to vymyslet něco (tedy pokud dělám svoji věc, když to není nějaké zadání), tak vymyslet něco, co má smysl, aby se tím člověk rok zabýval. Protože si říkám: "Tak já tady budu rok svého života trávit nad papírem a s tužkou a pak to bude něco, co za to nestojí". Takže se snažím něco vymyslet, což neříkám, že se mi to vede, ale že když dělám něco svého, tak aby to téma, nebo ten způsob toho vyprávění, zpracování, informace, sdělení byl odpovídající tomu roku práce.”

2. 4. Nejnáročnější fáze filmu

V porovnání s nejobtížnějšími fázemi procesu na filmu Pavla Koutského a Michaely Pavlátové, (viz Volba projektu s ohledem na jeho časové podmínky) jejich mladší kolega Aurel Klimt hodnotí další aspekty:

“V mém případě je nejnáročnější, nejzodpovědnější mít dobrý scénář. Pak sehnat peníze a pak organizace toho natáčení. Protože jsem na to sám, tak je občas toho na mě hodně a nemám ty harmonogramy a občas trnu a mám nepříjemné mrazení, že někde něco utíká a kvůli tomu budeme stát a že se něco nestihne. To natáčení je samozřejmě vyčerpávající, zvláště když je režisér a produkce dohromady. Musí zásobovat materiálem a prací tým lidí a ještě musí hlídat ten výsledek. To je šílené.”

Jejich studenti zase vidí nejtěžší fázi v dokončení filmu nebo deadlinech, popřípadě konzultaci.

Michaela Hoffová:

„Nejnáročnější je asi finiš – z technických důvodů. A nejradostnější je asi ten prvotní nápad. A ta realizace je asi něco mezi.”

Průběh procesu na svém filmu popisuje Soňa Jelínková:

“Nejnáročnější je, když mě někdo stresuje třeba tím, do kdy to má být hotové. Nebo když mně někdo mluví do námětu o čem by to mělo být. Naprosto nejkrásnější je, když jsem s tím už dlouho sama a začíná to být

živé. Když to někomu ukazuješ, když už je to hotové, bože, to je orgastický zážitek, jo, to jo. Ale nejkrásnější zážitek je, když nevnímáš ten svět kolem, nevíš kde jsi, kdo jsi, necítíš ani bolest z animování a jenom vnímáš, že to skrz tebe jde ven. Samo, že to chtělo jít ven, že to třeba strašně dlouho na tebe čekalo než jsi to správně pochopila. Tak to je nejkrásnější.”

2. 5. Intuice

„Mocnostmi světa, které ovládají zdar i nezdar veškerého lidstva, jsou nevědomé psychické faktory, a ony jsou to také, které tvoří vědomí a tím conditio sine qua non existence světa vůbec. Jsme přemáháni světem stvořeným naší duší.“ C. G. Jung (1932)⁶

Lidské rozhodování, zjednodušeně řečeno, ovlivňují dva faktory, vnitřní – tedy psychika jednotlivce a vnější – prostředí, lidé, situace a čas. Naše okolí na nás působí, jsme jím ovlivňováni a my jej také zpětně vytváříme. Zároveň jsme v téměř neustálé interakci se svými psychickými procesy, které druzí nevidí. Ve filmu a samozřejmě v jakémkoliv jiném povolání, jsou podmiňovány naše rozhodovací procesy jak vnitřními, tak vnějšími faktory.

Intuice se nejlépe projevuje absencí stresového faktoru. Intuici všeobecně zabíjí také (vědomé projevy, mentální procesy jedince) nedostatek odvahy a sebevědomí. Těmi méně stálými projevy, které intuici ovlivňují jsou třeba naše nálada⁷, podle Michaely Hoffové nedostatek intuice ovlivňuje: „Asi nějaká deprese. Někaký stav záseku, nebo smutku, nebo nějaký špatný psychický stav.“ Co se týče okolních vlivů, na otázku, jestli ovlivňují lidé, se kterými pracují, intenzitu jejich intuice, reagovali kladně například Michaela Hoffová a Aurel Klimt.

M. Hoffová:

“Já nepracuju právě moc v kolektivu. Nikdy jsem nepracovala, až na tento film. Rozhodně intenzita intuice je mnohem vyšší, když dělám sama, než když dělám s lidmi. Protože pro mě většinou dělat s lidmi je stres a na žádné snění, nebo vymýšlení nějakých dalších věcí mi opravdu nezbyvá síla, protože ji rozdávám těm lidem, protože se snažím vypořádat s tím, že je tam tolik lidí. Prostě jsem dost individualista.”

⁶ Lutz Müller, Anete Müller (ed.), *Slovník analytické psychologie*, 1. vydání, Praha: Portál, 2006, str. 5

⁷ Pozoruhodným zjištěním bylo, jak silný účinek má na intuitivní výkon nálada. Experimentátoři měřili přesnost odhadů tak, že počítali “index intuice”. Zjistili, že když uvedli účastníky před prováděním testu do dobré nálady (měli myslet na něco hezkého), zvýšilo to přesnost jejich odhadu dvojnásobně. Naopak když účastníci byli ve špatné náladě, byli zcela neschopni vykonávat intuitivní úkol přesně a jejich odhady nebyly lepší než náhodné tipy. *Daniel Kahneman – Myšlení rychlé a pomalé*, 1. vydání, edice Pod povrchem, nakladatelství Jan Melvil Publishing, Brno 2012, str. 78

A. Klimt:

“Ano. Samozřejmě, když je člověk unavený, tak se snaží řešit jenom technické věci a ty pocitové věci jdou trochu stranou. Snižuje se vnímání a i síla komunikovat s ostatními. Takže se člověk soustřeďuje jenom na tu komunikaci technickou a to všechno má dopad na výsledek.”

2. 6. Intuitivní film

Otázka, kterou jsem v rozhovoru všem položila, zněla: Myslíte, že příliš mnoho intelektu, přemýšlení a málo intuice zabíjí projekty, nebo tvorbu samotnou?

Racionální přístup je důležitý stejně jako použití intuice. Ale jakmile je tvorba příliš kontrolována intelektem, přestává být fungující, není v ní život, nepulzuje.

Tento můj závěr doplnila v odpovědi na tuto otázku Soňa Jelínková:

“Udělá to z ní mrtvou šablonu. Mít to promyšlené, to je dobrý start, to je základ. Ale pak mít tu odvahu a to sebevědomí do toho konstruktů nechat proniknout náhodou.”

Na základě výše uvedené otázky vzniklo a rozvinulo se ještě další téma. Totiž Aurel Klimt díky ní definoval vlastní pohled na to, co je intelektuální a intuitivní film. Zajímavé bylo, že tento popis intuitivního filmu korespondoval s tím, co v rozhovoru zmínila Michaela Hoffová.

Aurel Klimt o “intelektuálním filmu”:

“Dost často jsem svědkem toho, že se nepočítá potom s divákem. Že to jde vlastně proti vnímání diváka. Tvůrce přesně ví jak to všechno je, ale nedokáže to dostat do toho filmu. Má to všechno geniálně vymyšlené, může na to napsat bakalářskou práci o třiceti stránkách a měl by to udělat a před každou projekcí filmu ji přečíst divákům než to na ně pustí, aby měli vůbec šanci poznat o čem to je. A toho jsme svědky ob rok u nějakého studenta, který má pocit, že je strašně geniální. Bohužel, vždycky se najde nějaký festival, kde tomu sice nikdo nerozumí, ale vypadá to tak intelektuálně, že to dostane cenu. My vycházíme z toho, že když to nikdo ze sedmi pedagogů nepochopí a že vidíme, že je to překombinované, ten intelekt a myšlenky nejsou převedené do filmové řeči, tak pro nás je to špatný film. Je moc intelektový a málo intuitivní v tom smyslu, že ta intuice, to vnímání musí přejít na toho diváka při prvním sledování toho filmu bez jakéhokoli výkladu.”

Intuitivní film slovy Aurela Klimta:

“Intuitivní film je film, který ani žádný výklad nemá, který pracuje jenom s vaší zkušeností, obrazotvorností, s věcmi, které evokují vaše vzpomínky. Takové drobnosti, které jsou kolem vás, které vytváří pocity a aroma nějaké životní situace a ten tvůrce vám je jenom zprostředkovává a vy se v tom nacházíte, svoje pocity a on je vám schopen to sdělit bez didaktického nebo narativního příběhu.”

Takže myslíte, že ten, kdo dělá intuitivní film, tak ho neumí vysvětlit?

Ten, kdo dělá intuitivní film, tak ho neumí vysvětlit, protože ten film žádné vysvětlení nemá. A pokud se snaží nějaký filmový teoretik něco vysvětlit, tak tam vlastně přidává něco, co tam nikdy nebylo. Protože ten tvůrce tvořil intuitivně bez myšlenkové konstrukce.

Skutečnost, že M. Hoffová v rozhovoru popisuje, jak intuitivně tvoří, poměrně rezonuje s přesvědčením A. Klimta, jaký je podle něj intuitivní film. Michaela Hoffová tvrdí, že ve svých filmech nemá intelektuální přístup:

“Často tam mám věci, které nedokážu ani opodstatnit, což mě pak štve. Všechno se dá nějakým způsobem vysvětlit, ale pak já už jsem schopná to vysvětlit jenom z osobní úrovně, z osobních zážitků, ale ne konstruktivním způsobem. Některé věci dokážu vysvětlit, mám nějaké symboly ve svých filmech, které jsou opodstatněné, ale většinou význam toho symbolu se najde později, nebo že mi to někdo řekne. Ale myslím, že všechno musí mít nějaký smysl.”

3 Definice intuice

Znamení, šestý smysl, vnitřní hlas, tušení, vnuknutí, vhled

Za všemi těmito pojmy lze intuici hledat. Latinské slovo “intueri” znamená nahlížet, pozorovat, nejedná se tedy o proces myšlení. Jedná se o vnitřní pocit člověka, který v rámci subjektu hodnotí situaci, většinou týkající se přítomného času nebo budoucnosti, zejména té blízké. Intuice je “schopnost bezprostředně postihnout pravdu, získat poznatek bez logické úvahy”.⁸

K intuici se řadí rovněž telepatické a prekognitivní fenomény - tedy telepatie, jasnozřivost a další. Prekognice označuje stav člověka, který má předtuchu, že se něco stane, jedná se o parapsychologický jev.

Intuice se v běžné mluvě objevuje čím dál častěji. Mnohdy na úkor toho, že bývá špatně zaměňována s instinktem, dalším hojně využívaným slovem soudobé terminologie.

Oba tyto pojmy, jsou abstraktní, vezmeme-li v potaz, že v případě intuice se jedná o subjektivní vlastnost, která se opírá o charakterové vlastnosti člověka, což její popis ještě znesnadňuje. Jedinečnost intuice tkví v její neuchopitelnosti, ale pokusit se ji racionálně co nejvíce zachytit je motivem této práce.

V případě instinktu se jedná především o přírodní pudy, (lat. Instinctus naturae), (Lat. Instinguere: pohánět). „Označuje vrozenou, nácvik nevyžadující připravenost reagovat a způsob chování v pudové sféře, většinou v zájmu uchování druhu a sebe.”⁹

⁸ *Psychologický slovník, Hartl, Hartlová, Praha, Portál, 1993, str. 148*

⁹ *Lutz Müller, Anete Müller (ed.), Slovník analytické psychologie, 1. vydání, Praha: Portál, 2006, str. 148*

3. 1. Intuici ovlivňující faktory

„K intuici se počítají všechny nápady, záblesky ducha, inspirace, imaginativní a vizionářská vnuknutí.“¹⁰

Pokud se budeme držet funkcí založených na duševních, iracionálních pohnutkách, intuice je propojena, nefungovala by bez dalších faktorů – inspirace, invence, imaginace, empatie, jasnozřivosti, telepatie a dalších. Výčet pojmů, které se pro svoji abstraktnost nevymezují snadno, předesílá jak nepřesné může být vymezování prostoru pro intuici. Kde je hranice intuice, kde začíná kde končí a kdy se jedná například o náhlou inspiraci?

„Čím jsou pro vás intuice, inspirace a imaginace?

Další trendová slova, kterým se bráním tím, že je vždycky používám zároveň s jejich protikladnými či komplementárními pojmy. Intuice mi dává smysl, jen když k ní přeskočím z intenzívně racionálního pólu, inspirace má pravou sílu, když povstane nečekaně z nejhorské rutiny, imaginace dostává křídla, když člověk průběžně ostří smysl pro to, že věci jsou právě takové a ne jiné.“¹¹

Dnešní psychologie nám umožňuje díky pojmenování termínů iracionálního myšlení lépe je chápat a uvědomovat si je na sobě samých. Přesto je důležité si uvědomit, že intuice často tvoří jen část celku výsledného jednání člověka. Včetně iracionálních faktorů (invence, inspirace aj.), které naše rozhodování ovlivňují, záleží i na tom, v jakém momentálním rozpoložení se nacházíme. Tedy nálada, energie a čas, přínáležitost, prostředí a lidé, kteří nás obklopují. Trvalejšími stavy mentálního charakteru je sebevědomí a míra odvahy, které se nedílně na intuici také podílejí. Všechny uvedené faktory samozřejmě fungují s racionální polohou myšlení, neustále v opozici s intuicí.

S ohledem na intuici (doprovázenou „náhodou“ a inspirací) doplňuji tento proces o vysvětlení Salvátora Dalího jak dokončil svůj nejslavnější obraz¹².

¹⁰ Lutz Müller, Anete Müller (ed.), *Slovník analytické psychologie*, 1. vydání, Praha: Portál, 2006, str. 152

¹¹ Z rozhovoru „Otázky k diplomce“ Terezy Sochorové s Vladimírem Kokoliou na www.blog.kokoli.eu - kokoliův blog

¹² „Jednou večer jsem se cítil unaven a trochu mě bolela hlava, což je u mne velice vzácné. Chystali jsem se do kina s několika přáteli a v poslední chvíli jsem se rozhodl, že nepůjdu. Ať jde s nimi Gala a já zůstanu doma a půjdu brzo spát. Korunovali jsme večeří camembertem, a když všichni odešli, zůstal jsem dlouho u stolu a přemýšlel jsem o filozofickém problému *super-měkkého*, který mi sýr přivedl na mysl. Vstal jsem a šel jsem do ateliéru, kde jsem rozsvítil, abych podle svého zvyku vrhl poslední pohled na obraz, který jsem právě maloval. Obraz představoval krajinu poblíž Port-Lligatu, jejíž skaliska ozařoval průzračný a melancholický soumrak. V popředí oliva s polámanými větvemi bez listů. ... Zrovna jsem se chystal zhasnout, když jsem najednou viděl řešení. Viděl jsem dvoje měkké hodinky, a jedny z nich žalostně visely z větve olivy. Přesto, že mě hlava trýznivě rozbolela, jsem si dychtivě připravil paletu a dal jsem se do práce. Když se Gala vrátila za dvě hodiny z biografu, obraz, který se měl stát jedním z mých nejslavnějších, byl dokončen.“

Vladimír Suchánek, *A vdechl duši živou..aneb malé zamyšlení nad duchovními souvislostmi animovaného a trikového filmu jako umělecké tvorby*, 1. vydání, Olomouc, nakladatelství Mgr. Jiří Burget, 2004, str. 158

Dle mého, za jeho domalováním stojí rozhodnutí, na které bych upozornila jako na veskrze intuitivní, kdy se "v poslední chvíli" rozhodl, že nepůjde do kina s přáteli. Ano, sice zmiňuje, že kvůli bolestem hlavy, ale pokud věříme, že poslouchal své tělo, svoji intuici, mohlo právě to způsobit, že neplánovaně onen obraz dokončil.

3. 2. Intuice v rovině citění

Funkce orientační podle Junga

*"Umělci vesměs přísahají na intuici a mají tendenci popírat, že kdy o něčem přemýšleli. Přemýšlí jen úkradkem, aby nebyli považováni za suchary, a přiměřeně k tomu jsou jejich myšlenkové triky primitivní. Když se nad něčím vůbec nenamáhal přemýšlet, říkají, že na to přišli intuitivně."*¹³

Podle Junga se psychické činnosti dělí na čtyřsmyslové vnímání- racionální a iracionální. Jedná se funkce orientační. Pro lepší pochopení tohoto rozložení si představme například kolo od auta nebo bicyklu. Intuice spolu se smyslovým vnímáním tvoří „osu vnímání“, leží naproti sobě, jsou si podobné „protože jsou „čistě percepční a neposuzují“. Takže je Jung nazývá iracionálními funkcemi. Naopak do racionálních funkcí řadí myšlení a překvapivě citění. Oba dva pojmy jsou totiž na „ose posuzování“, protilehlé ose vnímání, mají společné to, že „hodnotí, případně poskytují úsudek“. Popis čtyř funkcí orientačních, slouží k pochopení rozhodovacích faktorů, které ovlivňují, včetně intuice, rozhodování a úsudky jedince. Zaměříme-li se na „iracionální“ intuici, respektujeme nesporný fakt a totiž, že bez roviny citění a myšlení v řadě druhé by intuice sama o sobě nemohla plně fungovat.

Intuice tvoří široký rámec jejích interpretací. Je obsáhlým tématem, umožňujícím, což závisí samozřejmě na míře vnímavosti dané osoby, postihnout pravdu, která přichází a operovat s ní v ten moment. Intuice přichází jako velejemná myšlenka: "Mentální práce, která generuje dojmy, intuice a mnohá naše další rozhodnutí, probíhá v naší mysli ve vší tichosti."¹⁴

¹³ Vladimír Kokolia, www.blog.kokolia.eu Nenávidím umění, čtvrtek 8. února 2007, Intuice

¹⁴ Z knihy Daniel Kahneman – *Myšlení rychlé a pomalé*, 1. vydání, edice Pod povrchem, nakladatelství Jan Melvil Publishing, Brno 2012 str. 10. Daniel Kahneman je nositelem Nobelovy ceny za ekonomii. V knize se zabývá problematikou lidského úsudku a rozhodování, na poli psychologie. Snaží se rozkrývat zázraky a chyby intuitivního myšlení.

4. 1. Metoda rozhovorů

Metoda rozhovorů se při volbě tématu o intuici jako takové, jevila hned od počátku jako nejschůdnější a nejpřínosnější, založena na přímém svědectví autorů, kteří intuici a intuitivnost ve svém oboru využívají. Nebo jsem alespoň považovala za zásadní to zjistit. Práce vznikala postupně, osobní zkušenost mě vedla ke zvýšenému zájmu o pojem intuice jako nad zásadním hybným faktorem našich osobností, často zneuznaným a podceňovaným. Vášnivá nutnost sehnat co nejvíce historických pramenů a podkladů, bibliografie pro práci, vybudování si backgroundu pro intuici, mne vedla k navštívení vzdělanějších v tomto oboru, profesorů Filozofické fakulty. Od spontánního zaklepnání na dveře profesorů různých oborů na Filozofické fakultě Karlovy Univerzity, (kteří reagovali na samotné slovo intuice překvapeně), po zkontaktování Jiřího Šípka, profesora psychologie rovněž na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Konzultace s ním se mi stala obrovským povzbuzením pro zvolené téma.

Následoval první rozhovor o „intuici a pracovním procesu“ se studentkou animované tvorby na FAMU Soňou Jelínkovou. Notnou dávkou poznání mi byl i rozhovor s paní Skočíkovou a Mrázíkovou, malářkami krojů v Mutěnicích na jižní Moravě. Tvorby obou zmiňovaných žen si cením, je intuitivní. Inspirují se například květinou v zahrádce, kterou poté malují, ale ocitla jsem se najednou na poli, kde nebylo nutné o procesu tvorby rozsáhle mluvit. Slova zbytečně ubíjela samotný počín, který vyvěrá z touhy vytvářet s láskou to, co je jim vlastní.

2/ „Veselá je dědina kde sa milá zrodila“ od paní Skočíkové. Mutěnice, 30. 6. 2013

Jasným resumé po této cenné zkušenosti byla nutnost přesné specifikace tématu a zvolení výběru dotazovaných osob z jednoho oboru a to nejlépe z akademického okruhu. Zkrátka těch, kteří jsou zvyklí mluvit o své tvorbě a jejích postupech. Na tom se zakládá i tato práce, aby mohla být přijata akademickým prostředím.

Pro rozhovor byli vybráni tvůrci, kteří otevřeně pracují se svou intuicí nejen ve své tvorbě, prolíná se paralelně jejich životy. Záměrem je zjistit, jak uvažují a nakládají se svým duševním bohatstvím autoři animovaného filmu.

4. 2. Postupy orální historie

Zásadním kritériem Orální historie je forma rozhovoru "vedeného tazatelem a narátorem" tváří v tvář, nejedná se o písemné formy v podobě e-mailů, sms - písemná forma se přece jenom liší od té verbální, rozhovoru. Síla rozhovoru, neboli interview, spočívá v jeho spontaneitě a nutnosti reagovat na otázku tazateli v daný moment. Takový moment neskýtá tolik času na koncipování odpovědi, jak je tomu u psané formy. Spoléhala jsem na to, že u přímé otázky v rozhovoru, bude největší míra přirozené reakce a autenticity v její odpovědi.

Strategie interview:

Pokoušela jsem se pořadí otázek koncipovat do tří částí: tvůrčí proces, intuice, osobní otázky – např. jak tráví svůj volný čas, bez profese animace. Tato témata samozřejmě zahrnují komplexnost osobnosti tvůrce.

Ve výsledku se ve velké části rozhovorů osobní témata a intuice paralelně prolínala do tvůrčí práce v profesi animovaného filmu. Také záleželo na tom, jak narátor přijímal slovo intuice. Pokud intuici nepokládá ve svém životě za zásadní hybatel svých pohnutek a rozhodnutí, bylo obtížnější mluvit v otázkách intuice vůbec. Vyplývalo to především z reakcí pana Koutského a paní Pavlátové, kteří nevnímají intuici jako něco, co tvoří v jejich životě elementární podstatu. Hůře se jim tedy reagovalo na mé konkrétní otázky typu: "Myslíte, že příliš mnoho intelektu, přemýšlení a málo intuice zabíjí tvorbu?". Nepřičítali intuici takovou váhu, že by pro jejich tvorbu mohla být stěžejní.¹⁵

Otázky o intuici se v rozhovoru plánovaně vyhýbají neustálému používání slova intuice. Místo toho jsou používány výrazy jako „náhoda, znamení, signály“, díky čemuž se rozhovor neustále nelimituje na fatální pojem intuice. V otázkách se pracuje také s komplementy intuice (inspirace, invence). Tato terminologie naopak dovolí širší prostor k prodiskutování tématu bez zbytečného opakování a upnutí se na slovo intuice jako takové. V položené otázce je nastíněna možná myšlenka, kterou by dotazovaný mohl rozvinout.

¹⁵ „pro analýzu a interpretaci takto strukturovaného vyprávění (životního příběhu) má pak značnou výpovědní hodnotu právě to, kterým složkám svého života věnoval maximální pozornost a které přešel povrchně nebo se jim pokusil vyhnout (a proč)“. U životního příběhu řazeného chronologicky analyzujeme, které etapy života věnoval maximální, nebo naopak minimální pozornost – a proč.“ *Miroslav Vaněk a Pavel Mucke, Třetí strana trojúhelníku – Teorie a praxe orální historie*, 1. vydání, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze ve spolupráci s Ústavem pro soudobé dějiny AV ČR, Praha 2011, str. 12

4. 3. Popsat nedefinovatelné

Profesoru psychologie Jiřímu Šípkovi z FFUK se pojem intuice také nedeterminoval snadno. Vyjádřil se slovy: „zachycujete něco nedefinovatelného, ale předpokládáte, že zachytitelného“. Jedinečnost intuice tkví v její neuchopitelnosti, ale pokusit se ji racionálně co nejvíce zmapovat, je motivem této práce.

A protože „umělci si změny v sobě uvědomují výrazněji. Někteří míň, někteří víc“, (Jiří Šípek) zabývá se tato práce intuicí v tvůrčím procesu. Lidmi, kteří ji, dle mého, využívají nejvíc. Intuitivně. Zajímá mne do jaké míry ji používají nebo alespoň na sobě samých pociťují. Intuice je záležitostí „rozumět sobě a ostatním, schopnost tušit“ což je věcí každého z nás. Přínosem této práce je i silná sebereflexe autora s dotazovanými.

Domnívám se, že je velmi důležité ukazovat ostatním svou práci a bavit se o polohách, které tento proces provází. Pomáhá to sebereflexi nás a naší práce. V tom smyslu, že pokud se chceme vyvíjet a zlepšovat, ale také vidět chyby, je nutná konfrontace s okolním světem. Nejen mluvit skrz své filmy, filmovou řečí na diváky, ale také komunikovat s tvůrci v daném oboru pro tříbení svých postojů a tvůrčích postupů.

Ideálním cílem práce je vyjádření se, na základě osobních zkušeností z praxe dotazovaných animátorů, o podstatě intuice v tvorbě na základě jejich introspekce. Zvolená forma rozhovorů pro tuto práci je jak efektivní, tak čistě praktická, už pro míru subjektivity, kterou toto téma s sebou přináší. Důraz je tedy kladen na vzájemné obohacení se před teoretizovaným psaním bez jasných příkladů a vysvětlení. Uvědomění si iracionálního myšlení a důvěra v něj by měla vést k podstatnému přínosu a obohacení práce a její kvality jako takové.

*„Životy druhých lidí jsou nejlepší zrcadlo, v němž poznáme náš vlastní“
J. W. Goethe*

Respondenti jsou seřazeni v chronologickém pořadí tak, jak postupně rozhovory vznikaly:

Pavel Koutský,

Michaela Hoffová,

Michaela Pavlátová,

Soňa Jelínková,

Aurel Klimt

3/ Pavel Koutský, Praha, Kampa 27. 8. 2013

PAVEL KOUTSKÝ

Karlovým mostem se přes množství fotkychtivých turistů neprochází snadno. Tu atmosféru ale výborně evokuje film pana Koutského *Navštivte Prahu*. A ještě víc, když stojíte před domem, kde má Pavel Koutský ateliér a sledujete další turisty u dlouhé řady stánků s jídlem. Uvědomíte si, co jej podnítilo k vytvoření tohoto animovaného filmu a jak se mu podařilo identicky vystihnout situaci turismu, která se ostatně nezměnila. A neplatí jen pro Prahu. Koutský seděl v křesle pod historickým stropem s krásnou klenbou svého ateliéru a půl hodiny reagoval na mé otázky. Se stoickým klidem zodpověděl všechny, i ty o intuici, které ho zase tolik netěšily. Náš rozhovor proběhl na Kampě v Praze, 27. 8. 2013.

Na co v poslední době soustředíte svoji pozornost?

Pokud se týče filmu, tak samozřejmě teď dodělávám dlouhý film, takže není co řešit, to je taková kláda, že nevím co dřív, a tak mě to docela úplně pohltilo.

A kdy má být hotový?

Bude mít premiéru 7. listopadu, což je na termín výstřelu z križníku Aurora, což je revoluce jako revoluce, a to musí být, přes to už prý nejede vlak. Sice nevím, jestli to stihneme úplně dodělat, nějaké kompromisy tam budou, ale tak to je.

Rozvrhujete si dopředu přesný způsob práce, nebo máte v hlavě myšlenku a hledáte směr, jak ji zrealizovat?

Teď mluvíme o tom vymýšlení té věci. To vymýšlení mě vždycky hrozně zajímá a nevím čím to je a podle jakého klíče člověka co napadne. Samozřejmě jsou postupy, že si dáváte do souvislostí věci, které k sobě nejdou a ono z toho pak něco vzejde. Nebo když je zadání na nějaké téma, tak už člověk potom kolem toho začne kroužit. Nevím, podle jakého klíče se to děje, kde se to spojí, kde to cvakne, že najednou vás něco napadne. Vůbec to nevím. A potom taky mám takovou tu hrůzu z toho, že už mě nikdy nic nenapadne.

Kdy jste se naposledy dostal do situace - třeba při spolupráci s někým jste se snažil prosadit něco, nebo jste to prosadil, nějakou myšlenku, kterou jste racionálně nedovedl zdůvodnit?

Ale to dělám furt. Když se mi něco líbí, nelíbí, chci tso tak, tak pokud já jsem ten šéf, tak to tak bude, protože já to chci. Ve filmu neplatí demokracie, ve filmu to je jak na vojně. Člověk musí velet. Současně platí, že každého (tedy v úvozovkách šéfa) musí zajímat názory těch lidí, se kterými dělá a ten režisér nakonec rozhodne, protože to je diktatura.

Uvědomujete si, že jste ve filmu - třeba Curriculum vitae, použil intuici v nějakých momentech konkrétně.

Já to neumím říct, že je to tak, nebo tak. Já si myslím, že intuice je v tom obsažená, ale jako že jedu chvíli na mozek a pak najednou mi to skočí na intuici, nebo na srdeční, pocitové nebo neidentifikovatelné způsoby inspirace, já nevím. Já to vidím dohromady, já to fakt neoddělím.

Jakou fázi z celého toho procesu na filmu máte nejradši?

Samozřejmě je hezký okamžik vždycky u každého filmu, když se k tomu přihodí zvuk a muzika. Nejpitomější je střížený obraz němý. To vypadá skoro vždycky úplně pitomě. Člověk si říká: "jéžišmarjá, nic to není" a jakmile se to spojí s tou muzikou a s ruchama, tak najednou to leze úplně nějak jinak. To je trochu potěšení.

V čem se zásadně změnil váš tvůrčí postup na vašich projektech těmi zkušenostmi, které už máte dneska a když se ohlédnete na svoje dřívější projekty. Jestli je tam něco zásadního o čem víte, že už byste tak nedělal?

Ty zkušenosti na jednu stranu jsou výhodou, na druhou stranu jsou i zátěží. Protože vím, co jsem všechno už dělal a to už nemůžu dělat znova. Už se spouště věcí vyhýbám, protože mám nějakou zkušenost, zatímco jsem dřív do toho šel hlavou, čelem proti zdi a ono to je někdy lepší. Když člověk už je moc opatrný, moc zkušený, tak může udělat zase chyby tou opatrností, nebo že už to není taková exploze. No tak samozřejmě, že ty obrázky se za ta léta trochu změní.

Já jsem četla, že animujete vlastně od 13-ti let, že jste byl v nějakém klubu českého kinoamatéra?

Ano, ano, rodiče si v dobách 8-mi milimetrových kamer točili dovolenou a já jsem to zkoušel dělat po oknech, aby se to hýbalo. Ono se tomu nedá moc říkat, že jsem animoval. Začínal jsem ploškovými filmy a ty jsem dělal jakoby kreslené, takže takové ty vystříhané fáze a pak tedy už jsem dělal kresleňáky.

Animace je založena na zdlouhavém, poměrně náročném procesu práce, většinou s asociálním odtržením se od okolního světa. Jak se s tímto specifikem vypořádáváte?

Tak to mě naopak těší. To mě těší, protože člověk si zalezl do svého světa, jste tam pánem svého času, pokud to není tým. Mně to vůbec nevadí. Samozřejmě rád jdu do společnosti, rád jdu do hospody, ale zalézt si a být si jenom s tužkou a papírem, to je naprosto úžasné, v tom nemám vůbec problém. Že to trvá dlouho, no tak to trvá, tak někdo chodí do fabriky válcovat plech, taky to dělá celý život, taky to trvá dlouho, je to prostě práce.

Ale není to pořád ten jeden plech. Já jsem přemýšlela nad tím, jaký je rozdíl mezi námi a malíři. Malíř taky může malovat jeden obraz třeba dva roky, ale mně pořád přijde, že ta animace je náročnější.

Ne, to nejde. Jakmile z toho začnete dělat nějaké kategorie, tak vám z toho vždycky něco vypadne někam jinam. Ale ten film - je v něm víc té techniky, je v něm ta technologie. Dřív to byly ty kamery, teď jsou to všechny ty počítače a tyhle věci. Není to jako když píšete báseň, nebo když malujete obraz. Tam je toho materiálu strašně málo, zatímco vy jste závislá na hmotě.

Radil jste se na filmu Dilema hodně s ostatními, přijímal jste jejich návrhy?

To je úplně pradávně. Ten film, to bylo sranda, protože já jsem tenkrát dělal film, který se jmenoval Katastrofy a tohle měla být jedna z těch katastrof, kdy se tam rvou kontinenty mezi sebou, ale protože to bylo za bolševiků, tak to mi zakázali, ale já už jsem to měl naanimované, tak jsem z toho udělal ještě takovýhle film a domyslel jsem k tomu ten konec, že je to ten jeden člověk, který se rozdělil v ty dva, nebo ten rámec tedy.

Pozorujete na svých studentech co konkrétně jim znemožňuje realizaci projektů, nebo jejich úplné dokončení? Jestli myslíte, že tam třeba ta intuice hraje roli.

Já si spíš myslím zase, že je to ta kombinace opravdu intuice a toho citu s naprostou racionalitou. To je to dokončení toho filmu, to že musí existovat na nějakém nosiči, že musí být smíchaný, že musí mít muziku, že musí mít ruchy, tak to je opravdu racionalita. Takže ta kombinace toho, že musíte tam být jakoby na úvod v tom přemýšlení trochu šílenec, pak musíte být racionální, aby to drželo pohromadě, pak musíte být zase šílenec, aby to dostalo nějaký náboj a pak zase racionalita. To musíte mít spoustu věcí, musíte mít talent, musíte mít trpělivost, musíte mít štěstí, musíte mít na to prachy a stačí, když něco z toho chybí a už ten film je ohrožený. Je to kombinace mnoha faktorů a stačí, když jeden z nich se nevede.

Samozřejmě taky mnozí studenti přicházejí s tím, že je to opravdu čistě intuitivní umělecká činnost a pak se ten film nikdy nedodělá, protože ta racionální složka tam musí být. Všichni, kteří něco v té animaci dokázali, museli být vedle intuitivních osob taky dělníci. Prostě je to kombinace dělníka s básníkem.

4/ Michaela Hoffová při práci na svém filmu ve střižně Studia FAMU. 27. 8. 2013

MICHAELA HOFFOVÁ

S Michaelou jsme se potkaly v prostorách Studia FAMU, seděly jsme na chodbě, kousek od její střižny, kde pracovala na dokončení stříhu svého "čtvrtáckého filmu", jak o něm sama řekla. Bylo skoro devět hodin večer, Michaela působila vyrovnaně. Čipová světla na chodbě, reagující na pohyb nám nad hlavami v intervalech zhasínala, párkrát je svým pohybem "rozsvítila" Míšina spolupracovnice a kamarádka. Přišla se za ní podívat na její film. Pro Hoffovou jsou typické filmy s velkorysým rozsahem, rozmachem a taková je i Michaela sama. O svých filmech mluví jako o intuitivních a říká, že v běžném životě intuici moc neuplatňuje. Praha, 27. srpen 2013

Mohla bys být bez tvorby své animace? Byla bys šťastná? Myslím to tak, jestli je to jediný způsob tvé seberealizace, poslání, což zní jako fatální slovo, nebo jestli existuje jiné povolání, které bys chtěla dělat mimo toho, co teď děláš.

Myslím, že bych dokázala bez té animace žít. Já jsem hrozně diverzivní člověk z hlediska uměleckých disciplín. Takže já doma maluju a dělám různě nějaké skulptury, různé ilustrace a hraju na kytaru a měla jsem i kapelu, takže já vlastně spíš mám problém s tím, že si nemůžu vybrat co chci dělat tady z těch uměleckých disciplín. Takže animaci miluju, ale je to jedna z mnoha věcí, které mě hrozně baví a které mám ráda.

Jak se jmenovala ta kapela?

Jmenovaly jsme se Lowland Theather . Tak to jsme měli kapelu na stáži v Anglii s místníma studentama. (Na Myspace mají svůj profil o čtyřech písních)

No tak to vlastně vysvětluje to, že si v těch filmech děláš hudbu sama, nejvíc ze všech animátorů na FAMU, co znám, si děláš střih, animaci, scénář, všechno. A vedeš si deník pro svoje tvůrčí nápady nebo myšlenky?

No, deník úplně ne. Mám doma asi tak padesát sešitů, kde mám různé poznámky, ale nemám jeden sešit, kde bych to vedla, ale vždycky vezmu něco jiného a někam jinam to napíšu a mám v tom spíš bordel. Na druhou stranu si pak vůbec nepamatuju, do kterého sešitu jsem si co napsala a objevím to třeba za dva měsíce. A pak najednou aha, to byl můj nápad na film, na který jsem zapoměla a zapsala jsem si to do toho sešitu, který mně pak zapadl za skříň. A jsem ráda, že to objevím a že to byl docela dobrý nápad, který bych mohla ještě zrealizovat. Já nemám v ničem rád, ani v tom jak pracuju na filmu. Asi to není nejlepší přístup, ale já to, bohužel, jinak neumím.

Použila jsi někdy do svého filmu inspiraci, na kterou jsi přišla skrze svůj sen?

No určitě. Vlastně je to tady ten film, který dělám teď. No, částečně samozřejmě. Ten můj bakalářský film byl založený na snu, ale je to vždycky kombinace. Já si zapisuju svoje sny, pokud si je zapamatuju. A objevuje se to tam někdy jako prvek, jako nápad, ale ne že bych založila celý film na snu, to se zatím nestalo. Takže se dá říct, že vzniká film, v něm je sen – něco iracionálního a pak tam vkládáš logické prvky, aby se to stmelilo. Spíš píšu scénář, mám rozmyšlený děj trochu, nebo já moc scénáře nepíšu, ani nedělám storybordy, nebo si napíšu nějaké věty o čem chci, aby ten film byl a potom intuitivně animuju a přidávám tam věci. A třeba si jdu lehnout po animaci a zdá se mi sen a říkám si, že to bych tam mohla dát, tak to tam přidám. Zkusím to tam zakomponovat a to byl ten případ bakalářského filmu, kdy tam vběhne ten brouk do ucha, tak to bylo taky na základě snu.

Věříš na náhodu, že se něco děje z nějakého důvodu, nebo je pro tebe náhoda něco co přijde, je to neopodstatněné. Využiješ ji a nějak na ni zareaguješ?

...jsem pověřivá a i když je to o té intuici, tak své intuici moc nevěřím, protože mně se nedávno zdál úplně šílený sen, že mně lítali do pokoje malí ptáčci, umírali mi tam a měla jsem plný pokoj malých mrtvých ptáčků. Byl to úplně strašný sen, ráno jsem se probudila a říkala jsem si, že se musí něco strašného stát, ale samozřejmě se nic strašného nestalo. A to se mi stalo už mnohokrát. Mně se třeba zdál tu samou noc úplně stejný sen jako mému tátovi. S tátou jsme na sebe hodně napojení. Já poznám, že mně táta bude volat.

A to je taky přece intuice.

Nebo telepatie. S tátou to máme pořád.

Myslíš, že příliš mnoho intelektu a přemýšlení a málo intuice zabíjí projekty, nebo tvorbu samotnou?

Docela ano. Ale to je z mého osobního přístupu, protože já nemám skoro žádný intelektuální přístup. Právě to je kámen úrazu u mých filmů, často si stěžuju, že to nemám promyšlené. Některé věci dokážu vysvětlit, mám tam nějaké symboly, které jsou opodstatněné, ale většinou význam toho symbolu se najde později, nebo že mi to někdo řekne. Ale myslím, že všechno musí mít nějaký smysl. Ten smysl může být to, že ten smysl to má pro tebe. Ale pak je otázka, jestli to máš ukazovat ostatním lidem.

Všímáš si v procesu tvoření znamení, nebo signálů, které ti napovídají, že jdeš správným směrem. Může to být detail, který vůbec nesouvisí s tím filmem, ale ty ho vidíš a víš, že to začíná do sebe zapadat.

Vždycky, když pracuju na tom filmu, tak mám pocit, že musím jít správným směrem, ale spíš kvůli tomu, že ten film často vzniká ve střížně, protože dělám takové intuitivní filmy a doufám, že jdu a věřím tomu. Protože bych nikdy nedodělala ten bakalářský film. To byla taková práce ta animace, to chce strašnou trpělivost a kdybych si myslela, že nejdu správným směrem, tak bych nenašla sílu to dělat. Já si vždycky myslím, že jdu správným směrem a zjistím to až to dodělám, jestli jsem si to myslela správně nebo ne.

Jsi pověstná tím, že poslední dva filmy jsi udělala za měsíc, což je na animátora výkon.

Ten bakalářský film jsem udělala za tři, ale celkově jsem ten film animovala měsíc. Ale loutky jsem dělala předtím, to bych v životě nestihla. Celkově jsem to dělala tři měsíce. A já jsem celkem rozhodný člověk, že vím co chci, když pracuju.

Nepotřebuješ od někoho slyšet názor, že mu ukážeš scénu?

Ne, to já nemám ráda, já film nekonzultuju s nikým. Myslím, že jsem ten člověk, který má pravdu, tak já se prostě řídím svými pravdami. Pokud to není z technického hlediska, nebo ze stříhového hlediska, ale z hlediska námětu, nebo symbolů, tak to vůbec nikoho nepotřebuju.

Je odvaha mít štáb a vlastně řídit scény podle toho, co máš v hlavě. Že všichni tady - kameramani a další vyžadují storyboardy.

No já jsem měla storyboard a ten se předělal a pak už jsem ho nepředělávala, už jsem jenom napsala rozpis záběrů a těch jsem se stejně nedržela. Ani jsem ho neměla v ruce, když jsme natáčeli, měla jsem to v hlavě jak to bude navazovat.

Co ti prospěje, když ti nejde práce, když neproudí žádná tvůrčí energie?

Co mi prospívá, je asi si něco přečíst. Třeba o umělcích a získat nějakou další motivaci. Prostě když vidím, že měl někdo sílu něco dodělat, tak to mi pomáhá většinou hodně. Nebo třeba nějaký dokument o umělci, nebo o umění, nebo celkově o komkoliv, třeba i o nějakém politikovi, to mě inspiruje. Protože když vidím, že je někdo silný, že něco dokázal, to mě inspiruje, že si říkám, že bych měla být takhle silná. Tak to je pro mě asi nejvíc z tohoto hlediska co mi pomáhá. Samozřejmě slova lidí mi taky pomáhají hodně.

5/ Michaela Pavlátová, 2013

MICHAELA PAVLÁTOVÁ

K rozhovoru s Michaelou Pavlátovou jsme se sešly 29. srpna 2013 v Praze, v bytě režisérky. Na naše setkání jsem spěchala a dorazila jsem až něco po sedmé večer. Během našeho povídání se za oknem venku setmělo. M. Pavlátová vyprávěla ve svém pracovním prostředí, za svým stolem. Mluvila spontánně, otevřeně. Tématem, o kterém sama mluvila s největší radostí, které doslova proudivo místností, bylo nadšené popisování vzniku filmu a elementární touhy po animování, „zaanimování si“. Tento můj dojem ještě umocňovala energická gesta rukou, když o animování mluvila. „Strašně důležitéj moment v té práci je to, aby vás to těšilo“.

Na co v poslední době soustředíte svoji pozornost?

Já se zabývám dvěma věcmi. Jedna je, že teď opět předělávám scénář k hranému filmu o seznamkách, kde měla být taky nějaká animace. To je otázka, jestli tam zůstane. Nejdřív to byl film, pak jsme to předělávali na seriál a teď to zase předěláváme na film, ale mezitím jsem zase dospěla někam jinam, tak to je taková nekonečná práce.

A další věc, na které pracuju, tak to je moje takové velké téma, které bude taky na hodně dlouho. Nevím, jestli se mně podaří v něm něco udělat, ale strašně mě fascinuje a to je téma Kafka. A tím já už jsem strašně dlouho uštknutá, už aspoň deset let, jak jsem zjistila podle nějakých zápisků.

Vy máte téma vaší práce Intuice v tvůrčím procesu. Myslím, že vlastně žádnou intuici nemám. Protože na příkladu toho Kafky, to je vlastně úplně

nekoncepční práce a musím říct, že se do toho člověk dokáže zamotat. Ono je úplně jedno jak ten film nakonec vznikne, jestli máte na začátku myšlenku, nebo slovo, nebo cítíte nějakou hudbu, nebo vidíte ve své hlavě nějaký pohyb, zárodek něčeho. Jestli si potom sepíšete, když znáte směr a někdy i cíl, podle toho i scénář, to je úplně nejlepší. Tento způsob od myšlenky k cíli přímou cestou, což je stále nejlepší způsob, se podobá starému způsobu, kdy se dělaly filmy a nebyly počítače, protože to se nedalo tolik hledat. Nemohli jste se tolik hrát, nemohli jste mít tolik verzí, měnit to. Člověk byl daleko usebranější. Ale počítače už máme a cesta zpět není.

Nemyslíte, že tady právě tu intuici využíváte, že se necháte vést tím, kam vás to táhne, za jakým cílem?

Někam mě to táhne, ale nevím, jestli za cílem. To, kam mě to táhne, tak to je mnoha různými směry a já opravdu nemám dobrou intuici a dobrý odhad. Nedá se říct, že jsem nezkušená. To bych já už zkušená být měla, ale já musím tu uličku, kterou si vyberu, projít celou. A často dojdou na slepý konec a zjistím, že to k ničemu není a vrátím se. Ale někdy je v té uličce odbočka, nebo najdu nápad, který se zpracovává dál. Já si dopřávám luxusu spontánní práce, ale zároveň vím, že kdybych vypnula počítač a přinutila se k tomu, si to psát, tak bych si ušetřila hodně práce. Ale zároveň bych neučinila ty objevy, které člověk při té spontánní, nebo jestli chcete intuitivní práci udělá. A taky to dělám proto, asi jako my všichni, kteří tu práci máme tak rádi, že jsme tak plni přetlaku, chuti vidět, jak se to hýbe, vidět ten film. Že často děláme film, který předchází myšlence, což je strašné to říkat. Prostě mám chuť si zaanimovat. Já to vždycky přirovnávám k hudebníkům, kteří si jen tak improvizují. Taky si všechno předtím nenapíší.

A z pozice profesora?

Z pozice profesora je to strašně těžké. Každý vždycky předává dál to, čemu věří, trošku jak to dělá sám, ale já jsem byla vychovaná na tom, že to musí být hodně připravené. Ale pak, když jsem učila na Harvardu, tak tam byl Steve Subotnick, další profesor a ten vlastně dělá filmy právě tímto hledačským způsobem s tím, že toho nakreslí spoustu navíc a pak sedí ve střížně a hledá. Ale já jsem říkala: „Ale to je strašně práce, kterou potom zahodíš!“ A on říkal, že s tím počítá a vůbec mu to nebylo líto. A ten taky tak učil studenty tomu hledačskému způsobu. Já jsem byla hrozně ráda za to setkání, protože jsem pochopila, že na tom dogmatizmu, že musí být všechno připravené, není dobré trvat. Spíš jenom chci, aby si studenti byli vědomi toho, že je to někdy delší cesta.

Animace je vlastně založená na zdlouhavém, poměrně náročném procesu práce, kdy jste asociálně odtržena od okolního světa. Jak se s tímto specifikem vypořádáváte?

Já už to mám vlastně ráda, mně už to nevadí. Já jsem vlastně ráda zalezlá, protože pro mě je to největší uspokojení, když jsem u stolu a na něčem dělám. Nejkrásnější chvíle jsou, když člověk na něčem pracuje a teď musí jít spát, utrhnout si to, přinutí se zhasnout a teď se hrozně těší až se ráno vzbudí a bude v tom pokračovat, protože má na něco nakročeno. Pro mě je to vlastně životní radost. Já jsem v takové situaci, že jsem nějak zapoměla mít děti. Ale ono to bylo spíš v tom s kým se člověk setká v pravou chvíli. Rozhodně to nebylo tím, že bych nechtěla mít děti proto, že

jsem chtěla pracovat. Já jsem si na ně nějak nevzpomněla. Moje mateřské puzení nebylo moc silné, a tak pro mě byly důležitější jiné věci, takže díky tomu mám ten luxus toho, že mám hrozného času a že se sobecky většinu času můžu věnovat sobě. Já obdivuju holky, které zvládnou mít rodinu (u kluků je to jednoduché). Protože si představuju, že ty děti jsou tak úžasné a od nich se odtrhnout? I když vím, že jsou úžasné a pak taky hrozné. Představuju si, že část vaší bytosti tam patří a že je obdivuju(pozn. ženy-tvůrkyně), že si dokáží urvat čas na tvůrčí práci. Ale vidím na holkách, které mají děti, že umí šetřit časem. Jsou daleko usebranější. Jak já říkám, že na něčem trávím hodně času, nemůžu se rozhodnout, to je proto, že si to můžu dovolit.

Ta naše práce, je taky takové naše dítě. Pipláme se s ním, pak ho pustíme do světa...

No, to máte pravdu, ale co si budeme namlouvat, opravdové děti to nejsou. Jednou jsem někomu nesla na nějaké promítání své filmy. Měla jsem tam i hrané a animované na nějakém hard disku a teď jsem si uvědomila, že na tom hard disku je od nějakých 18ti let můj život a že není nic jiného. Samozřejmě, že mnoho jiného ano, radosti, lásek, ale že je to jenom ta krabička. Ta krabička, že je všechno to odříkání, to, že mě v mládí trápilo, že nemůžu chodit ven a užívat si jak bych chtěla, tak to byl zvláštní pocit. Ještě to, jak se to dnes všechno minimalizuje, tak si člověk říká: "Takhle malé to je!"

Ale potkáte se s někým a on se zeptá, jestli tu vaši práci mohl někde vidět a když neděláte večerníčky, tak to lidi nechápou. Neocení, že to dlouho trvá, nebo že je to krásně nakreslené, krásně naaninované. To oceníme my, kteří to děláme, ale my to neděláme jenom pro sebe. My to děláme pro kulturního poučeného člověka, kterého to zajímá. Ale i tihle lidi nepoznají, že je tam nějaká unikátní nálada, oni to vidí jako celek. A i kdyby to bylo hůř nakreslené, nebo se to hůř hýbalo a bylo by to podané primitivnějšími prostředky, tak by to ani nezpозorovali.

Nedokáží si představit kolik je za tím práce.

No, ale náš profesor říkal, že mozoly nikoho nezajímají. Je to jakože my píšeme ty básně, má to asi takový význam jako báseň. Někdy pociťuji přímo hlad po básních. Neštěstí je, když to přijde kolem Vánoc. To pak nakoupím knížky básní a vnucuji je jako dárky. Ale ono se to nesetkává s takovým úspěchem. Pak mně zase básně dlouhou dobu nechybí a tak je to i s tou animací. Že ona musí být přesná a vycizelovaná a že kdyby vůbec nebyla, tak něco na tom světě chybí.

Jaká asociace vás napadá při slově intuice. Může to být třeba jedno slovo.

Mě napadlo: bílý, bílá barva.

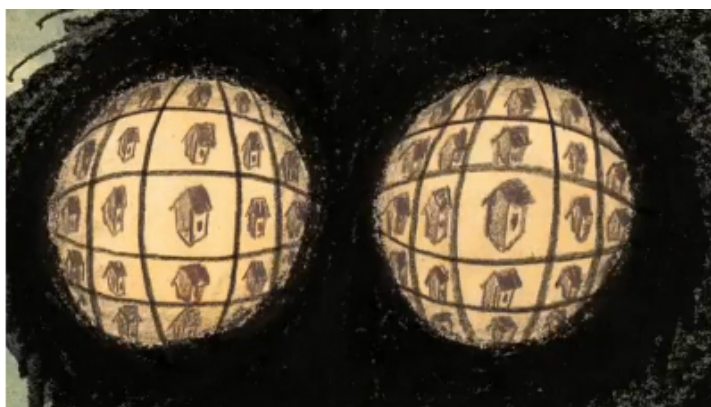
Začátek, třeba na plátně.

Přichází k vám inspirace skrze sen?

To se mi nikdy nestalo, pořád po tom toužím.

Co vám prospěje, když už nejde pracovat, když už nemáte energii?

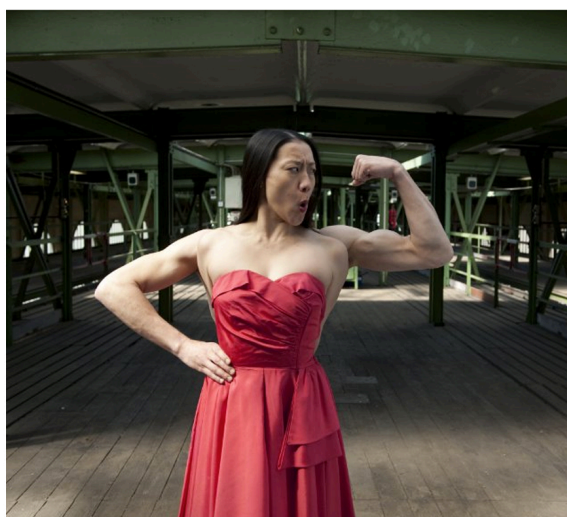
Třeba v případě nějaké jenom drobnější únavy mně pomáhají procházky, nebo trošku jógy, nebo udělat nějaký pohyb. Může to být třeba i zametání. Ale když je to něco většího, tak to je prostě - vidět věci. Někdy je dobré nevidět jiné filmy, je dobré vidět umělecká díla, ale z jiné oblasti. Třeba vidět nějaký tanec, vidět výstavu, vidět nějaké fotky, vidět výtvarné umění, nebo slyšet hudbu. Většinou je pro mě nejinspirativnější něco, co stojí mezi tanečním divadlem a výtvarným uměním. Takové alternativní věci. Třeba ta Pina nemá co dělat s animací, ale vy si říkáte: "Já chci myslet tak, jako ona". Protože ona je abstraktní, zároveň je hluboká a vážná a zároveň je vtipná. Je to zkondenzované, není to sentimentální a je v tom všechno.

6/ Jelly Fishers, režie Steve Subotnick, 2009

Steve Subotnick

Animátor a umělec žije a pracuje v USA v Providence na Rhode Island. Je profesorem na Rhode Island School of Design, Brown University a Massachusetts College of Art and Design.

7/ Pina, režie Wim Wenders, 2011

Pina Bauch (1940 - 2009)

Německá tanečnice, choreografka a režisérka
„Nezajímá mě, jak se lidé hýbou, ale co hýbe jimi.“

8/ Soňa Jelínková, Chlum, 8. 8. 2013

SOŇA JELÍNKOVÁ

Se Soňou jsme o intuici vedly vlastně dvoufázový rozhovor. Ten první vznikl povídáním si ve vlaku cestou z Poněšic do Prahy, 7. 6. 2013. Bavily jsme se v něm o intuici všeobecně. Na druhý den mi poslala zprávu, ve které definovala svoji vlastní intuici: „intuice, stav ve kterém jsem vnitřně přesvědčena, že konám správně“.

Ke druhému rozhovoru jsme se sešly poslední den v měsíci srpnu 2013 v Praze. Otázky již byly zaměřeny na intuici v tvorbě animovaného filmu. V jejím případě se jedná o snímky, které jsou její intuicí ovlivňovány, ačkoliv nevznikají bez tvrdé práce a pracovní morálky. Zároveň, jak z rozhovoru vyplynulo, Soňa staví na zřejmých racionálních základech svého přesvědčení, že vše co bylo ve filmu použito má svůj smysl a význam, který autorka dokáže vysvětlit. Náš rozhovor zabíhal do různých témat, která se rozpínala do mnoha stran. Vysvětlování některých svých postojů Soňa prožívala temperamentními pohyby rukou, až celého těla.

Vystihuje ji Herakleitovo „Pantha rhei, úden menei“ - vše plyne, nic netrvá, ve smyslu věci se neustále vyvíjejí a posunují. Mění se. Některé jsou dány jako pevné body, podle kterých se orientujeme, ale svobodně. S radostí. To si myslím jak o tvorbě Jelínkové, tak o její perSoně.

Na co v poslední době soustřeďuješ svoji pozornost?

Nejvíc na projevy lásky. Jak se k sobě lidi chovají, co jsou schopni ještě sdílet, jak vynechávají, co je přerušuje, jak zpátky navazují na náladu, ve které byli, která se jim líbila, jestli jsou schopni zaznamenat tu náladu, která se jim líbila. Co je ta náladu, co je ta láska.

Mohla bys být bez tvorby animace šťastná, je to jediný způsob tvé seberealizace, poslání? Nebo existuje ještě jiné povolání, které bys chtěla dělat?

Během animování jsem zjistila, že potřebuju zpívat, abych byla úplně šťastná a stav animace je nenahraditelný. Jak jsme se bavily o motivaci, tak bych nechtěla, aby motivací byly peníze, protože to bych byla víc nešťastná, než kdybych to nedělala vůbec. Aby tou motivací bylo sebepoznávání. Tu animaci miluju a myslím si, že bez ní bych strašně moc věcí, které teď vím, nevěděla. Mně se líbí ta bezprostřednost. Když animuješ, vymýšlíš, konstruuješ, zaplňuješ si hlavu iluzí a definuješ něco, co neexistuje, je to zábava, je to hra. A když to bereš jako hru a určitý typ zrcadla, které ti poskytuje ten proces toho, že jak narazíš na něco, co vlastně nikdy nebylo, tak sama sebe vidíš jako poprvé. V tom tu animaci fakt ctím, ale nelíbí se mně to vnímat jako skutečnost. Animace je zas a jenom hra člověka. Můžeš tu hru brát vážně, abys ji dělala dobře a být čím dál lepší, ale nemůžeš tu hru vnímat jako jedinou možnou skutečnou pravdivou cestu. Takže ta animace se možná dotkne principů pravdy, protože už tam máš oživlý obraz a všechno vytváříš ty, takže je to nejvíc možné autentické médium, které teď je. Ale není to pravda, to je jenom odraz.

Je to odraz tvého vnitřního světa?

Ale on je pořád v konfrontaci s tím vnějším. Ten vnitřní svět je jenom to, jak jsi zpracovala ten vnější ty sama. Nemůžeš dát ze sebe něco, co jsi čistě ty. To právě možná jenom tím zpěvem, ale zase dáváš to, co pociťuješ kolem sebe v ten moment.

Myslíš, že nejde udělat film, který by byl jenom čistě z tebe, nadreálný, bez té konfrontace?

No to je jediná motivace, proč bych se do budoucna chtěla zabývat animací. Udělat něco co cítíš, že to má vnitřní hlubokou logiku, že ti to zapadá, že nemůžeš odpoutat zrak, že to bereš jako nějakou abstrakci. Lidi, co dělají abstrakci, to podle mě vzdali. Ani tu hru nehrají až do konce.

Vedeš si notes na svoje tvůrčí nápady, poznámky? Máš je rozdělené třeba na náměty na film, kresby ....

Nemám rozdělené, že tady jsou náměty, tady je průběh realizace. Nerozlišuju podle toho jak je stanovený tvůrčí proces oficiálně, ale spíš sbírám materiály a mám i bločky, které nějak oficiálně nesouvisí, ale když dokončuji práci, tak si vezmu blok, který s tím nesouvisí a čerpám z něj energii. Protože tím materiálem jsi nic nezamýšlela a jenom tvořila, protože jsi měla přebytek, což je to, čemu ty v ten moment nerozumíš. Nechápeš to, protože to už je víc, než jsi schopná to vydefinovat a pak, když se na to podíváš časem, tak zjistíš, že to je to nejdůležitější.

Použila jsi někdy do svého filmu inspiraci, která k tobě přišla skrze sen?

Já mám spíš sny během dne a v noci, když se mi něco zdá, tak to je neuskutečnitelné. To nejde. Mně se zdají sny, kde můžu, co chci a zároveň nevím, že jsem to chtěla. Takže když se to v tom snu děje, tak jsem strašně spokojená, že existuje taková varianta a když se ráno vzbudím, tak

je to jakoby uskutečnitelné, to chování. Nejsou už uskutečnitelné všechny věci, které se rozběhly, ale je to stimul, který tě má rozehrát, že tímhle gestem můžeš rozpohybovat v prostoru něco, co bys nečekala. Sny mě spíš utvrzují v tom, jestli jdu správně.

Věříš v náhodu, nebo je pro tebe nepodstatná, neopodstatněná?

Náhoda je to, co se vždycky směju, když někdo řekne, že to byla náhoda. Na náhody opravdu nevěřím. Náhody, to je něčí hra. Ty jsi prostě figurka, která je buď zábavná nebo nudná a podle toho se dějí věci.

Tak to už je osud?

Tak dobře, tak jo. Ale nevěřím, že ho máš předurčený. Věřím, že se utváří spolu s tebou na cestě, protože jsou lidé, kteří na začátku vypadají, že to dají a postupně upadají a ovlivňují i lidi kolem. Takže jenom ti nejsilnější to zvládnou provést sami. Lidi potřebuješ, ale oni tě můžou potopit. ...Jsem si vědoma, že lidi kolem mě budou selhávat, takže to bude pro mě náročné, ale mám takový divný drive, který na někoho může působit zvráceně. Mám strach, že si to tady dám znovu, že nepochopím něco zásadního. Jestli je reinkarnace, tak je to o tom, že tady se máš něco naučit a jít dál, jinak, jinak. A když něco zásadního nepochopíš, tak jedeš znova. A je to čím dál těžší a mám pocit, že jestli tu zůstanu ještě, tak už se narodím jako nějaký diktátor. Víš jak už teď se musím ovládat, abych některým lidem neříkala, jak se mají chovat? Já to chci tady úplně naplno, silně, intenzívně, krásně. Tak aby, když mě lidi potkají, tak aby si řekli: „Jo! Život! On je!“

Jaká asociace se ti vybaví při slovu intuice, co je pro tebe intuice? Může to být klidně jedno slovo.

Asi naděje.

Kdy ses naposledy při spolupráci dostala do situace, kdy sis prosadila své rozhodnutí, nebo ses o to pokoušela. Věděla jsi, že je správné, ale nedovedla jsi to racionálně vysvětlit. Myslím to tak, že to ostatní nerespektovali.

Tak těm se vyhýbám. Když jsem byla ve Zlíně, tam jsem byla převážně s takovými lidmi. Převážně kluci – jenom racio. Tam jsem se naučila úplně progresivně prosadit svou a od té doby se s nimi nestýkám a netvořím s nimi. Málokdy mám moment, že nevím co chci. Spíš mám moment, kdy nevím jak toho docílit. Když jsi přesvědčená jak to chceš, tak ti lidi tě to nechají dělat, cítí to z tebe.

Animace je založena na zdlouhavém, poměrně náročném procesu práce, většinou s asociálním odtržení se od okolního světa. Jak se s tímto specifikem vypořádáváš?

Chtěla bych mít nějakou chalupu hluboko v lesích, kde není elektřina a kde můžu být třeba rok sama s tím, že budu hýčkána, že nebudu muset řešit jídlo a takovéhle věci. Že čas od času si dojedu pro nějaké zásoby, ty si tam nasyslím a budu tam pracovat na projektu, o kterém nikomu nic neřeknu. Pak přijdu do města, dokončím to na počítači mezi lidmi a pak si to zase strašně užiju to znovusetkání s tím lidstvem. Izolace mi nevadí.

Neustále se potřebujeme pro něco rozhodovat. Jsi rozhodná co se týče tvých projektů? Rozhoduješ se rychle, nebo je to bolestný proces?

Tak příjemně bolestné. A je to rychlé do té míry, do které je na mě vyvíjen nátlak. Nejradši mám, když ty věci si mohou samy říct, že to nevidím a najednou se to rozsvítí. Ten tlak mně nedělá dobře. On to urychlí, ale o hodně věcí tě připraví. Dostaneš to tam i tou rychlostí, ale i tím, že to necháváš uzrát. Když to necháváš uzrát, tak si celý ten proces animace vychutnáváš. Jako vlastní život, vlastní sebeprojevení se.

Souvisí někdy intenzita tvé intuice s tím, jakou máš náladu, nebo s jakými lidmi pracuješ?

Lidi mě ovlivňují totálně. Proto nenávidím město. Je to taky o sebevědomí. Já jsem ho měla od začátku, ještě než jsem dělala filmy, tak jsem ho měla. Akorát v tom čase, když se tě někdo zeptal co jsem vlastně udělala, tak jsi nikdo. Ale sebevědomí jsem měla. A vím, že v některých lidech jde to sebevědomí probudit, když v ně věříš ty sebevědomá. Tak to dělám lidem. A myslím, že bych o intuici přišla, kdybych si to sebevědomí syslila jenom pro sebe. To mně přijde jako zlomyslné myšlení, jako že já mám ten dar, je můj a já si pofičím. Mě by to ani nebavilo bez lidí. Zase to ale stojí hodně odříkání. Jedna moje dobrá vlastnost je obětavost. Když vidím v tom člověku potenciál, tak tomu člověku spoustu dám a ráda. A zároveň jsem manipulátor. Když vidím ten potenciál a na co by to šlo, tak toho člověka tam směřuju. Když to dělám na sílu, tak je to negativní a když tomu člověku řeknu co chci, nechám ho být a on přijde nebo ne, tak jsi přišla na to, jak je to s tou manipulací, aby byla konstruktivní.

Změnila se tvoje práce na filmech, když jsi začala studovat na FAMU? Ztěžovalo ti něco práci na projektech, nebo jejich dokončení tím, že tě školní půda nějak omezovala?

Asi hned na začátku vyjádřím vděk oproti kňučení a stěžování si. Jsem strašně ráda, že tady před námi byli lidi, kteří nám umožnili vzdělávat se v této činnosti. Já věřím, že když naši profesori byli dětmi, tak to měli hodně těžké. Protože doba poválečná, komunisti, strachy, nedůvěra, frustrace, očekávání, zklamávání - moc těžké. Člověka jako Jiří Trnka znevážili, vzali Boha a všechno spirituální. Oni v tomhle vyrůstali a potom když do té školy přijde bytost jako já, tak dospělí lidi, kteří tohle zažili a umí v animovaném filmu to, co už se nedělá a mají ti poradit, tak to je nářez. To není dobré pro žádnou stranu. Jde najít nějaká cesta jak se dorozumět? Jen individuelní.

Kdy jsi měla pocit euforie, že jde všechno skvěle a ten stav něco nečekaně ukončilo?

Já mám stavy euforie dost často při tvorbě a ukončí je kdokoli kdo vejde, kdokoli kdo zavolá, něco po mně chce. To je ten důvod, proč bych chtěla rok tvořit někde sama.

Co ti prospěje, když neproudí žádná tvůrčí energie?

Čas a ticho, nebo řev, ale strašný.

9/ Aurel Klimt, 2013

AUREL KLIMT

Druhého září jsme se sešli v kabinetě animace, na FAMU. Bylo chvíli před druhou hodinou odpolední. Venku se zvedal studený vítr, který jasně signalizoval, že přichází podzim. Aurel Klimt si přesedl od svého stolu vedoucího katedry ke konferenčnímu stolku, který působil míň oficiálně. A. Klimt byl dobře naladěný, během hodiny zodpověděl mé otázky, k některým odpovědím přidal úsměv. Otázkám intuice se nevyhýbal, spíš naopak. Přiznává, že s intuicí počítá, vnímá ji jako součást své práce. Aurel Klimt hovořil o tom, co pro něj znamená intuitivní film, nebo o tom, že pro odstup od práce je lepší změna prostředí. Třeba se jít projít do lesa. Žít.

Vedete si notes na svoje tvůrčí nápady a poznámky?

Nevedu. Pořád si tak myslím, že když mě něco napadne a je to opravdu zajímavé, tak že si to budu pamatovat. Když to nebude zajímavé a nebudu si to pamatovat druhý, třetí den, nebo za měsíc, tak to asi za moc nestálo.

Použil jste někdy do svého filmu inspiraci, která k vám přišla skrze sen?

Mám pocit, že vědomě ani ne. Každopádně, když mám nějaký tvůrčí problém, něco, co nemůžu vyřešit třeba dva tři měsíce, tak to vyřeším za jednu probdělou noc. Nemůžu usnout, šrotuje mi hlava a pak většinou vymyslím třeba půlku scénáře. Něco, s čím jsem nemohl pohnout za normálního bdělého stavu, tak taková tvůrčí noc to řeší. Ale není to sen, není to ve fázi spánku. Je to, když se všechno zklidní, je tma, člověk má sice

zavřené oči, ale je při vědomí. Ne, že bych nešel spát schválně, prostě to tak vyjde, hlava pracuje na dvě stě procent a ani nejde usnout.

Věříte na náhodu, že se děje z nějakého důvodu, nebo je pro vás nepodstatná?

Věřit na náhodu? Já beru náhodu jako základ existence. Všechno k nám přichází jakoby samo a je zapotřebí s tím počítat a být na to připravený, na nepředvídatelnost. Já žiju přítomným okamžikem, teď a tady. Vlastně všechno, co přichází, tak mně přijde naprosto přirozené i když je to třeba neočekávané a snažím se s tím pracovat.

Rozvrhujete si dopředu přesný způsob práce, nebo máte v hlavě nápad a cestu k němu hledáte v průběhu práce, za pochodu?

Bohužel to druhé. Nevím, jestli je to nějaký druh lenosti, nebo spíš spoléhám na to, že to nějak vyjde. Zároveň to pomáhá člověku být otevřený právě tomu, co přichází náhodně. Ale spíš myslím, že je to ta lenost, že se mi to prostě nechce všechno plánovat a připravovat. Je v tom i hodně zkušenosti, že stejně všechno, co jsem kdy naplánoval, tak bylo jinak. Něco jiného je – připravit si dobře scénář. To si myslím, že taková příprava je hrozně důležitá a být si jistý scénářem dřív, než se člověk pustí do práce, je téměř nutnost.

Takže myslíte, že ten, kdo dělá intuitivní film, tak ho neumí vysvětlit?

Ten, kdo dělá intuitivní film, tak ho neumí vysvětlit, protože ten film žádné vysvětlení nemá. A pokud se snaží nějaký filmový teoretik něco vysvětlit, tak tam vlastně přidává něco, co tam nikdy nebylo. Protože ten tvůrce tvořil intuitivně bez myšlenkové konstrukce.

Kdy jste se při spolupráci dostal do situace, kdy jste si prosadil rozhodnutí, nebo se alespoň o to snažil, o kterém jste věděl, že je správné, ale nedokázal jste to třeba štábu nebo ostatním racionálně vysvětlit?

Mě naučil všechno vysvětlovat Honza Zach. A to bylo peklo. To byl animátor ve Studiu Jiřího Trnky, takový asketický človíček a ten měl potřebu o všem diskutovat a všechno vysvětlovat. Pro mě jako režiséra už to bylo tak neúnosné, že jsem ten záběr mnohdy radši naanimoval sám, protože když jsem ten záběr naanimoval sám, tak to trvalo dvě hodiny a než jsem mu to vysvětlil, tak to trvalo čtyři hodiny. On se v tom vyžíval a kladl nezodpověditelné otázky. Pro mě to byla určitá škola způsobu jak komunikovat se štábem, s animátorem, jak vysvětlit proč to tak chci. Tam to byl takový extrém, že teď už setkání s jakýmkoli členem štábu od té doby pro mě byla procházka růžovou zahradou.

Uvědomujete si, že jste ve filmu Pád intuici využil?

Já si uvědomuju, že využívám intuici a že tam mám spoustu věcí, které bych ani já nedokázal vysvětlit. Zrovna u filmu Pád jsem četl v Literárních novinách obrovský článek, kdy nějaký filmový kritik to úplně geniálně rozpitval. To jsem si říkal, jak je to bezvadné, že jsem ani já nevěděl, že to v tom filmu mám a takhle, že jsem to vymyslel. Pravda je, že by to tak mohlo být. To je bezvadný, když se nějaký filmový teoretik ujme intuitivního filmu, nebo intuitivně vytvářeného a začne ho vysvětlovat.

Co děláte pro to, abyste okamžiky intuice zažíval častěji. Dá se to nějak vyvolat?

Ne a nevím, jestli se to dá nazvat intuicí. Je to taková volná tvorba, prostě něco, co samo plyne a co necháváte dostávat se do toho díla. Animátor všeobecně potřebuje vizuální paměť a schopnost ukládat si vjemy. To jak třeba někdo chodí, jak se chová, jak něco podvědomě uždibuje, jak se tváří, když se nechce přiznat, že něco provedl. Sám ze sebe může člověk do tvorby dávat vnitřní pocity, zápas dobra a zla, který člověk sám se sebou pořád vede. Chce být dobrý, ale občas se hodí být parchant. Člověk pořád vede vnitřní boj sám se sebou a do toho nikdo nevidí. To vidí nejlíp on sám, ten každodenní boj. To vychází z každého jedince, ale ty ostatní věci jsou spíš odpozorovány na těch ostatních.

Jaká fáze procesu na filmu je pro vás nejnáročnější a kterou část práce si užíváte nejvíc?

V mém případě je nejnáročnější, nejzodpovědnější mít dobrý scénář. Pak sehnat peníze a pak organizace toho natáčení. Nejvíc si užívám střiznu. Hrozně mě baví potom, když už je dobojováno a samozřejmě nedošlo k nějakému průšvihů, že by člověk ve střizně zjistil, že něco je úplně špatně, nebo nefunguje. Je tu sice možnost i něco dotočit, ale je to vždy spojené s určitými komplikacemi. Zároveň se ale dá ve střizně spoustu věcí zachránit, doanimovat a přestříhat tak, aby to naopak fungovalo, tak to mě vždycky zvlášť potěší. Sřizna je pro mě velká škola, hodně zkušeností pro další natáčení.

Radil jste se na filmu Fimfárům II hodně s ostatními? Přijímal jste jejich rady a naslouchal jim?

Obzvlášť od hudebníků nebo od animátorů a výtvarníků přijímám nápady a podněty velice rád a myslím, že obohacují film.

Pozorujete na svých studentech co konkrétního jim znemožňuje realizaci jejich projektů, nebo dokončení těch projektů. Hraje tam intuice nějakou roli?

Jediné, co může znemožnit studentovi jeho projekt, je jeho vůle. To beru jako největší tragédii. Je lepší dodělat blbý film, ale dodělat ho, protože je to zkušenost. Ale nedodělávat projekty je šílené, obzvlášť když je dotýčný nedělá sám, ale ještě do toho třeba při společných cvičeních zatáhne i ostatní a pak není výsledek. Tak si zvykne chovat se nezodpovědně k práci své i těch druhých.

Nemyslíte, že to může být tím, že když přijde do školy, tak musí vysvětlovat proč tam dal tady to a tamten záběr a může ho to svazovat a být to ten důvod? Když dělá ten intuitivní film?

Pokud vím, tak třeba slečna Bubáková dělala vyloženě intuitivní vizuální filmy a nikdo po ní nechtěl vědět proč dělá to a tamto. Když je evidentní, že je to výtvarně vizuální záležitost, která nese významy, tak po ní nikdo nechtěl, aby ty významy byly dostatečně čitelné, nebo aby vysvětlila co tím myslela.

Ve chvíli, kdy je filmové sdělení nečitelné, ale nějaké tam evidentně má být, tak pak se pedagog samozřejmě ptá, protože chce vědět co tam ten student zamýšlel. Pedagog se jen snaží najít, co se nepovedlo, co tam chtěl student říct, ale nezdařilo se to a snaží se mu ukázat, co udělal zřejmě špatně že to není čitelné a že to ten divák neumí přečíst. Ale když je zadání

- třeba přísloví, tak to je trošku jiná situace. Musíte oddělovat filmy, které mají zadání od těch, které nemají zadání.

Co podle vás intuici zabíjí, že se neobjeví, nepřijde?

Zahleděnost do technických problémů a do vlastní práce natolik, že člověk přestává přemýšlet o významu toho filmu, nebo o obsahu a řeší jenom formu. A nebo naopak zase přílišná myšlenková konstrukce bez nadhledu a volnosti tvorby.

Kdy jste měl pocit euforie, že jde všechno výborně a ten stav nečekaně ukončil vpád nějaké komplikace?

Dlouho jsem neměl pocit euforie, pořád něco takového očekávám. Spíš mám permanentní pocit nějakého probojování se. Doba není úplně nakloněná tvorbě, takže člověk se připravuje spíš bojovat s podmínkami, situací. Je to boj, takže ta euforie se moc nedostavuje.

Co vám prospěje, když stagnujete, když neproudí žádná tvůrčí energie a nejde vám pracovat?

Doufám, že půjde práce těm ostatním. Naštěstí je ještě štáb a scénář, který člověk vymyslel někdy předtím, tak není až takový problém se držet scénáře a za pomoci štábu to udržovat v tom mezičase, kdy vás nic moc nenapadá, tak to jenom necháte jet. A když je to opravdu na mně a potřebuju něco vymyslet, tak je nejlepší od toho odejít. Jít do lesa, nebo třeba našťípat dřevo.

Jaké máte plány do budoucna? Ty nejbližší?

Tak samozřejmě bych chtěl, aby se Lajka dodělala do celovečerní délky. A pak taky žít, protože je to opravdu důležité. Někdo může žít jenom tvorbou, ale já potřebuju žít i osobní život a pro tvorbu z něj čerpat inspiraci a energii.

Závěr

„ Člověk má schopnost intuice a někdy ji vyjádří slovy, jako třeba André Malraux, který kdysi prohlásil: „ Hlasům jiných nasloucháme ušima, hlasu svému hrdlem.“ Jde o dvě různé roviny a film může upozornit na to, že existují.“ Jean-Luc Godard

Pokud se zaměříme na rovinu vnímání pomocí intuice, vybrala jsem jeden výrok každého respondenta, který jeho vztah k intuici charakterizuje.

„ No tak samozřejmě každý se nějak řídí intuicí, ale protože v tomhle světě víc všichni věříme na tu logiku, takže vlastně si u spousty věcí člověk neuvědomí podíl té intuice, který v tom je. Já bych to neodděloval, já bych to bral jako součást, není to oddělená složka toho myšlení, je to jeden proud.“
Pavel Koutský, na otázku kolik intuice využívá ve své tvorbě a v každodenním životě.

„ První co mě napadne je spojení: ženská intuice. Intuice je pro mě podvědomá rada jak jít správným směrem, nebo něco takového.“
Asociace, která se vybavila Michaelae Hoffové u slova intuice.

„ Někam mě to táhne, ale nevím, jestli za cílem. To, kam mě to táhne, tak to je mnoha různými směry a já opravdu nemám dobrou intuici a dobrý odhad. Nedá se říct, že jsem nezkušená. To bych já už zkušená být měla, ale já musím tu uličku, kterou si vyberu, projít celou. A často dojdu na slepý konec a zjistím, že to k ničemu není a vrátím se. Ale někdy je v té uličce odbočka, nebo najdu nápad, který se zpracovává dál.“

Michaela Pavlátová hned od začátku rozhovoru tvrdila, že intuici nevyužívá. Mně osobně ale o opaku přesvědčila v průběhu interview její odpověď na mou otázku. Jestli si nemyslí, že intuici využívá právě tím, že se nechá vést tím, kam ji to táhne, za nějakým cílem.

„ Já jsem spíš vypravěč. A jestliže jsou tam nějaké odkazy, nebo filosofické názory, nebo životní názory, tak jsou vlastně intuitivně v tom příběhu zakódované. Nemám je tam úmyslně vkládané, dostávají se tam přirozeně, protože jak to člověk píše a snaží se postavit tu situaci, zobrazit ty pocity a emoce, tak vychází z vlastních zkušeností a dělá to intuitivně. Alespoň já ano.“

Role, kterou sehrává intuice v tvorbě Aurela Klimta.

Intuicii asocioval slovy:

„ Je dobré ji mít.“

„ No jasně. Myslím, že tam se naplno probudila. Přijala jsem to, že jestli si od někoho nechám radit, tak jedině od snů. A jestli někam jít, tak jedině tam, kde je příroda. Jestli něco chránit, tak jedině to, co je živé, jestli za něco bojovat, tak za lidi, které miluješ.“

Těmito slovy reagovala Soňa Jelínková na otázku jestli si uvědomuje, že ve filmu Sličná tvář intuici využila.

Dala jsem si za cíl touto prací zjistit, jestli jsou lidé, kteří poslouchají svou intuici, šťastnější. Opravdu takto primární byla moje touha, která mne zavedla až sem, na poslední stranu této práce, která uzavírá celé téma o intuici v tvorbě.

Po získání mnoha teoretických poznatků a z výše uvedených obsáhlých rozhovorů se pokusím generalizovat toto téma. Bez toho, abych poměřovala u svých respondentů schopnost uplatnění míry jejich intuice v jejich tvorbě nebo osobním životě. Je nutné vyjádřit resumé dle mého přesvědčení a totiž, že každá osoba, která v této práci byla zmíněna, intuici využívá. Rozdíl spočívá v tom, jak výrazně. Pokud budu tvrdit, že jsem během rozhovorů přišla na to, že jsou šťastnější ti, kteří intuici "vědomě" využívají, vyzní takové tvrzení irelevantně. Štěstí využívání intuice vidím v tom, že pokud se jí naučíte používat v praxi, vysledovat co jí prospívá, připravovat jí podmínky pro to, aby přišla, rozšíří se vnímání o další rozměr. Ten rozměr se nese v zástupu invence, inspirace a také rácia. Důležité je být vnímavý, trpělivý. Dospěla jsem k závěru, i díky svému vlastnímu vývoji v průběhu práce, že intuice je něco, co když přehlídíme či nerespektujeme, sami sebe připravujeme o "vlastní" pomoc, která k nám přichází kdoví odkud. Svět není postaven jen na řízení se intuicí. Jistě, ale intuice (ruku v ruce s invencí, inspirací a racionálním konstruktem) stojí za řadou vědeckých objevů a uměleckých děl, které lidstvo ovlivňují. Důležité je, že intuice většinou nepřichází sama od sebe: „intuitivního vhledu, zření podstaty něčeho jakoby v zrcadle, však nelze docílit volným úsilím, přichází totiž většinou ve chvíli, kdy by to člověk nejméně čekal. Ovšem mimořádná snaha a intenzivní motivace určitý problém vyřešit je nezbytným předpokladem pro to, aby se intuitivní náhled vůbec dostavit mohl.“¹⁶

Správná intuice přichází tiše, je to něco hrozně efemérního, je jako bublina nebo sněhová vločka. Když s ní zacházíš příliš hrubě, moc s ní počítáš nebo ji naopak ignoruješ, zmizí.

Kolik intuice využíváte ve své práci?

Co nejvíc..

Intuice je totiž velmi důležitá.

Je to ta věc, která je živá uvnitř tebe, jiná, než jsi ty sám, že jo.

Je to ta věc, která tě drží naživu.

Je to... Není to ego, je to daný, něco.. je to zásadní, je to kolektivní.

A to je vtipný, intuice se šíří po celém týmu. Totiž když máš tu správnou intuici, jde to po místnosti. Když máš štáb, tak všichni vědí, že je správná.¹⁷

¹⁶ Lucia Šlechtová, *Intuice ve vědě a filozofii*, blog. respekt.cz, 28. 10. 2009)

¹⁷ 5.7. 2013, Oliver Stone, Karlovarský mezinárodní filmový festival.

Měla jsem příležitost zeptat se Olivera Stonea na jeho intuici, v rámci letošního osmačtyřicátého ročníku Karlovarského filmového festivalu. Master class Olivera Stonea se konala v odpoledních hodinách v Kongresovém sále Hotelu Thermal. Trojnásobný držitel Oskara si z Varů odvezl ocenění Křišťálový glob za mimořádný přínos světové kinematografii.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

Jean-Luc Godard Texty a rozhovory

překlad Helena Bendová aj., [z francouzského originálu Jean-Luc Godard par Jean-Luc Godard 1, 2; Cahiers du cinema v Paříži, 1984 a 1998]
1. vydání, Jihlava, JSAF, 2005,
ISBN 80-903513-6-0

Daniel Kahneman – Myšlení rychlé a pomalé

[podle anglického originálu Thinking, Fast and Slow] 1. vydání, edice Pod povrchem, nakladatelství Jan Melvil Publishing, Brno 2012,
ISBN 978-80-87270-42-4

Lutz Müller, Anete Müller (ed.), Slovník analytické psychologie

[z německého originálu přeložili Jolana Bucková... et al.] 1. vydání,
Praha: Portál, 2006.– 496 s. Název originálu: Wösterbuch der Analytischen Psychologie,
ISBN 80-7178-863-5

Vladimír Suchánek, A vdechl duši živou..aneb malé zamyšlení nad duchovními souvislostmi animovaného a trikového filmu jako umělecké tvorby

1. vydání, Olomouc, nakladatelství Mgr. Jiří Burget, 2004,
ISBN 80-902798-6-4

Miroslav Vaněk a Pavel Mucke, Třetí strana trojúhelníku – Teorie a praxe orální historie

1. vydání, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze ve spolupráci s Ústavem pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., Praha 2011,
ISBN 978-80-87398-11

Paul Wells, Animation – Genre and Authorship

London – New York: Wallflower Press 2002,
ISBN 978-1-903364-20-8

SEZNAM OBRAZOVÉ PŘÍLOHY:

1/ Futurologický kongres, režie Ari Folman, 2013	9
2/ „Veselá je dědina kde sa milá zrodila“ od paní Skočíkové, 2013.....	16
3/ Pavel Koutský, Praha, Kampa, 2013	19
4/ Michaela Hoffová při práci ve střižně Studia FAMU, 2013.....	22
5/ Michaela Pavlátová, 2013	25
6/ Jelly Fishers, režie Steve Subotnick, 2009.....	28
7/ Pina, režie Wim Wenders, 2011.....	28
8/ Soňa Jelínková, Chlum, 2013.....	29
9/ Aurel Klimt, 2013	33